

**HiT notat nr 1/2007**

# **Selvevaluering av fleksibelt bachelorstudium i sykepleie**

Fra intensjon til realitet

**Per Gunnar Disch og Anne K. Malme (red.)**

**Avdeling for helse- og sosialfag (Porsgrunn)**

**Høgskolen i Telemark  
Porsgrunn 2007**

HiT notat nr 1/2007

ISSN 1501-8520 (trykt)

ISSN1503-3759 (online)

Serietittel: *HiT notat* eller *HiT Working Paper*

Høgskolen i Telemark

Postboks 203

3901 Porsgrunn

Telefon 35 57 50 00

Telefaks 35 57 50 01

<http://www.hit.no/>

Trykk: Kopisenteret. HiT-Bø

© Forfatterne/Høgskolen i Telemark

Det må ikke kopieres fra rapporten i strid med åndsverkloven og fotografiloven, eller i strid med avtaler om kopiering inngått med KOPINOR, interesseorganisasjon for rettighetshavere til åndsverk

## Nøkkelord

Sykepleieutdanning

Undervisningsevaluering

# Sammendrag

I forbindelse med avslutning av prosjektperioden for fleksibel sykepleie og overgangen til ordinær drift er det gjennomført en større ekstern evaluering. Selvevalueringen er en viktig del av evalueringsarbeidet og er gjennomført av prosjektgruppa.

Dette har vært et prosjekt som både har vært stort i omfang og som har hatt høy kompleksitet. Et nyskapende utviklingsprosjekt som samtidig har hatt et stadig økende driftsomfang – med 4 kull med totalt ca 150 studenter

Målsettingen med en slik selvevaluering er både å få fram beskrivelser og vurderinger av struktur og innhold i de enkelte deler av studiet, sett fra prosjektgruppas side.

Selvevalueringen inneholder både faktaopplysninger, beskrivelser og vurderinger under hvert av hovedområdene. Synspunkter fra studentene, hentet fra annen evalueringsdokumentasjon, er også tatt med under de punkter der dette er relevant. Selvevalueringen vil også under enkelte punkter beskrive og vurdere endringer som er gjort i studiet undervegs i prosjektperioden på bakgrunn av erfaringer og tilbakemeldinger fra studentene.

Prosjektgruppa har benyttet prosjektdokumentasjon og data som er samlet inn i prosjektperioden (alt dette er omfattende dokumentasjon, systematisk arkivert og gjort tilgjengelig via egne ”rom” i *Classfrontier*) og informasjon fra *M-Stas* (studentadministrativt datasystem ved HiT) i arbeidet med selvevalueringen. Den informasjon som her er benyttet er stilt til disposisjon for ekstern evaluatør.

# Forord

Fleksibel sykepleier utdanning avsluttes som et fireårig prosjekt sommeren 2006. I den forbindelse evalueres prosjektet. Som del av denne evalueringen har prosjektgruppen og sentrale lærere i studiet gjennomført en selvevaluering som er nedfelt i denne rapporten.

Følgende medarbeidere har skrevet følgende kapitler i rapporten:

<i>Kapittel</i>		
	<i>Innledning</i>	Anne K. Malme
<i>1</i>	<i>Studiets mål og profil</i>	Per Gunnar Disch og Anne K. Malme
<i>2</i>	Hvordan utdanningen svarer til de krav og mål som er angitt i Kvalitetsreform, Rammeplan og Fagplan	Per Gunnar Disch
<i>3</i>	<i>Studiets portefølje</i>	Per Gunnar Disch og Anne K. Malme
<i>4</i>	<i>Undervisnings og læringsformer</i> 4.1, 4.2. og 4.3 4.4 – 4.4.11	Maren Sars og Randi Sætre Bjarne Nærum og Anne K. Malme
<i>4.6</i>	Kliniske studier	Randi Sætre
<i>4.7</i>	Pensumlitteratur	Torunn Birkeli og Maren Sars
<i>4.8</i>	Vurderingsordninger	Anne K. Malme
<i>4.9</i>	Studentveiledning	Geir Roughvedt
<i>4.10</i>	Læringsmiljø	Live Kaasa og Thor Arne Haukedal
<i>4.11</i>	Studiekvalitetsarbeid	Per Gunnar Disch
<i>5</i>	<i>FOU-aktiviteter</i>	Per Gunnar Disch og Anne K. Malme
<i>6</i>	<i>Internasjonalisering</i>	Torunn Birkeli
<i>7</i>	<i>Formidling</i>	Per Gunnar Disch og Anne K. Malme
<i>8</i>	<i>Samarbeid med andre høyskoler</i>	Per Gunnar Disch og Anne K. Malme
<i>9</i>	<i>Samarbeid med regionale myndigheter, lokale organisasjoner</i>	Per Gunnar Disch og Anne K. Malme
<i>10</i>	<i>Prosjektgruppas organisering</i>	Anne K. Malme
<i>11</i>	<i>Måloppnåelse i forhold til prosjektplan</i>	Anne K. Malme
<i>12</i>	<i>Veien videre sett fra prosjektgruppas side</i>	Anne K. Malme
<i>13</i>	<i>Avslutning</i>	Anne K. Malme

Per Gunnar Disch og Anne Kathrine N. Malme har redigert og satt sammen rapporten.

I tillegg vil det i løpet av høsten 2006 foreligge en evalueringsrapport fra ekstern evaluator.

Vi retter en takk til alle som har hatt store og små oppgaver innenfor det fleksibel sykepleierstudiet i prosjektperioden for all god støtte, ideer og innsats!

Og vi rekker en stor takk til alle våre studenter på fleksibel sykepleie for deres bidrag som studenter på studiet og for aktiv medvirkning i evalueringen av studiet!

Porsgrunn juni 2006

Anne Kathrine N. Malme

Prosjektleder

# Innhold

Innledning.....	8
1. Studiets mål og profil .....	9
2. Hvordan utdanningen svarer til de krav og mål som er angitt i Kvalitetsreform, Rammeplan og Fagplan. ....	10
2.1 Hvordan svarer utdanningen til de krav og mål som er angitt i kvalitetsreformen .....	10
2.2 Hvordan svarer utdanningen til de krav og mål som er angitt i Rammeplanen av 2002 - 2004 .....	11
2.3 Hvordan svarer utdanningen til de krav og mål som er angitt i gjeldende fagplan.....	12
3. Studiets portefølje.....	15
3.1 Rekruttering av studenter.....	15
3.2 Studiets søkere og nåværende studenter .....	16
3.3 Studiepoengsproduksjon.....	17
4. Undervisnings og læringsformer .....	19
4.1 Studentenes første møte med studiet.....	19
4.2 Samlinger på studiestedet .....	21
Beskrivelse.....	21
4.3 Læringsgrupper.....	22
Beskrivelse.....	22
4.4 Bruk av IKT: Studioundervisning (videokonferanser) og streaming video .....	27
4.5 Bruk av IKT: Classfronter og andre verktøy.....	29
4.5.1 Classfronter som elektronisk læringsplattform .....	30
4.5.2 IKT som informasjonskanal mellom skolen og studentene og studentene imellom .....	31
4.5.3 Bruk av IKT i forbindelse med samlinger.....	32
4.5.4 Bruk av IKT i læringsgruppens arbeid, kommunikasjon og veiledning.....	32
4.5.5 IKT og mappevurderingsordningen .....	33
4.5.6 Bruk av IKT i forbindelse med praksisstudiene.....	34
4.5.7 Ulike anvendelser av video .....	35
4.5.8 Andre IKT-baserte kurs og hjelpemidler .....	35
4.5.9 IKT og evaluering – kvalitetssikring.....	36
4.5.10 Bruk av IKT i samarbeid og nettverk med andre skoler .....	36
4.5.11 Opplæring og bruk av IKT- for studenter og ansatte .....	36

4.6	Kliniske studier.....	37
4.7	Pensumlitteratur.....	38
4.8	Vurderingsordninger.....	39
	<i>Utforming av mappevurderingsordningen.....</i>	<i>41</i>
4.9	Studentveiledning.....	46
	Beskrivelse.....	46
4.10	Læringsmiljø.....	47
4.11	Studiekvalitetsarbeid.....	50
5.	FOU-aktiviteter .....	56
6.	Internasjonalisering .....	58
7.	Formidling .....	59
8.	Samarbeid med andre høyskoler .....	61
9.	Samarbeid med regionale myndigheter, lokale organisasjoner.....	63
10.	Prosjektgruppas organisering .....	65
11.	Måloppnåelse i forhold til prosjektplanen.....	70
12.	Veien videre sett fra prosjektgruppas side.....	72
13.	Avslutning .....	75
	Litteratur.....	76

# Innledning

I tråd med prosjektbeskrivelsen for evaluering av bachelorstudiet i fleksibel sykepleie legger prosjektgruppa i denne rapporten fram sin selvevaluering.

Prosjektgruppa har benyttet prosjektdokumentasjon og data som er samlet inn i prosjektperioden (alt dette er omfattende dokumentasjon, systematisk arkivert og gjort tilgjengelig via egne "rom" i *Classfronter*) og informasjon fra *M-Stas* (studentadministrativt datasystem ved HiT) i arbeidet med selvevalueringen. Den informasjon som her er benyttet er stilt til disposisjon for ekstern evaluatør.

Alle medlemmer i prosjektgruppa har bidradd med hvert sitt område(er) inn i selvevalueringen.

Prosjektgruppa består av:

- Prosjektleder, høskolelærer Anne Kathrine N. Malme
- Høskolelærer Maren Sars
- Høskolelærer Randi Mofossbakke Sætre
- Høskolelektor Torunn Birkeli
- 1. konsulent i studieadministrasjon Geir Roughvedt
- IKT-konsulent Bjarne Nærum
- Undervisningsleder Per Gunnar Disch

I tillegg har Høskolelektor Thor Arne Haukedal, Margunn Gimmestad og Live Kaasa bidradd.

Selvevalueringen er gjennomført i perioden fra februar - mai 2006.



# I. Studiets mål og profil

Bachelorstudiene (hel- og deltid) i sykepleie ved Høgskolen i Telemark, Institutt for helsefag har en felles overordnet målsetting:

*”Å utdanne kunnskapsrike og reflekterte sykepleiere for regional, nasjonal og internasjonal virksomhet.” (Fagplan for bachelorstudium i sykepleie, 2005)*

For å nå denne målsettingen arbeider vi med å oppmuntre studentene til engasjement og nysgjerrighet, mot til å være kreative og evne til kritisk og systematisk tenkning. Det er et viktig mål å utdanne sykepleiere med høy etisk kompetanse i samsvar med idégrunnlaget for utdanningen.

Det sosiokulturelle læringsperspektivet var en grunnleggende pedagogisk idé i det fleksible sykepleiestudiet. Læring forstås da ikke bare som en individuell handling, men noe som skjer i relasjonen mellom den som lærer og omgivelsene. Det var derfor en sterk intensjon om å legge vekt på studentaktive læringsstrategier - dybdelæring framfor overflatelæring og utvikling av meningsfylt og etterspurt kunnskap og kompetanse (Myhra og Sars, 2002).

Den fleksible sykepleierutdanningen har videreført og utviklet undervisningsmetoder og vurderingsordninger som bl.a. Kvalitetsreformen legger opp til. Dette har blant annet vært gjort ved et sterkt innslag av IKT-støttet undervisning og veiledning, opprettelse av læringsgrupper som sentrale fora for samarbeidslæring og mappevurdering (jf. pkt. 3.1 og 5).

## **2. Hvordan utdanningen svarer til de krav og mål som er angitt i Kvalitetsreform, Rammeplan og Fagplan.**

### **2.1 Hvordan svarer utdanningen til de krav og mål som er angitt i kvalitetsreformen**

#### **Beskrivelse**

Kvalitetsreformen ble implementert ved Høgskolen i Telemark høsten 2003. Reformen ble innført med den intensjon å styrke både læringsutbytte og studiepoengsproduksjonen til studentene, noe som bl.a. medførte endringer i studie-, arbeids- og evalueringsformer. Gjennom reformen kom også internasjonalisering sterkere i fokus ved alle høgskolens studieprogram. Kvalitetsreformen har i tillegg en føring om mer fleksible undervisningstilbud, noe som bl.a. økt bruk av IKT skal gi rom for. Ut fra dette fikk en et økt fokus på bruk av IKT som verktøy i høgskolens studieprogram, både i presentasjon og arbeid med lærestoffet, til kommunikasjon mellom lærer - student og studenter imellom. Som et sentralt verktøy for å ivareta dette behovet ble læringsplattformen *Classfrontier* implementert. (Jf. pkt. 5.3 – 5.4).

Fleksibel sykepleie ble startet opp høsten 2002. Kvalitetsreformens krav var da allerede kjent. Studiets intensjon var derfor å implementere føringene i Kvalitetsreformen fra første dag, både når det gjaldt nye undervisnings-, veilednings- og evalueringsmetoder og utstrakt bruk av IKT, studentmedvirkning og fleksibilitet. Dette var sentrale punkter vi hadde med oss i planleggingen fram mot oppstart av studietilbudet. Studiet har også tatt internasjonalisering på alvor og studentene har i likhet med heltidstudentene mulighet for å gjennomføre deler av praksis studiene i en internasjonal sammenheng. (Jf. pkt. 6.0).

Kvalitetssikring av utdanningstilbudet har og er en viktig forutsetning for studiet. Studiets kvalitetssikringsrutiner er også forankret i høgskolens Kvalitetssikringshåndbok, som er en del av høgskolens totale kvalitetssikringssystem, godkjent av NOKUT høsten 2004.

Kvalitetssikring både faglig og administrativt er derfor på agendaen på alle prosjektgruppas møter. En nærmere omtale om kvalitetssikring følger i punktene 5.9 - 5.11.

#### **Vurdering**

Sykepleierutdanningen generelt har innebygd tradisjon for tett oppfølging av studentene. Halvparten av sykepleierstudiet foregår i praksis feltet, med veiledning.

Fleksibelt bachelorstudium i sykepleie har likevel gått noe lengre i dette. Nye og endrede undervisnings-, lærings-, og vurderingsformer (Læringsgrupper, veiledning via nett, mappevurdering, etc., jf. pkt. 5.3 og 5.8) er implementert. Utstrakt bruk av IKT og læringsgrupper krever nærhet til veileder og underviser. Dette gir en god mulighet for informasjonsutveksling og god mulighet til å utvikle og styrke kommunikasjonen mellom lærer og student.

Studentene gir uttrykk for at kommunikasjonen med lærere og veiledere er god, spesielt med dem som er knyttet til prosjektgruppa og har kullansvar. Studietilbudet er også administrativt

kvalitetssikret ved at administrativt tilsatte deltar i prosjektgruppa. En utstrakt bruk av IKT gjør at nettet blir flittig brukt både i kommunikasjon studentene mellom og mellom lærer og student/studentgrupper.

Noe av årsaken til at bruk av nettet i dette studietilbudet har vært god er bl.a. en kort responstid mellom lærer og student/student gruppe. Dette har vært nedfelte idealer i prosjektet. Forskning viser at responstid fra lærer til student i IKT-baserte studier er en kritisk suksessfaktor (Grepperud i Uniped 28/03 2005).

De studentaktive læringsformene studiet har lagt opp til jf. pkt. 5., krever nærhet fra lærernes side til studentene. Dette har gitt oss god mulighet til å trekke studentenes erfaringer inn i utvikling av studiet. Data samles inn både gjennom studentevalueringer, fokusgruppeintervjuer og møter med studentene i plenum etter hver samling. På denne måten har alle studenter muligheten til å delta. Dette er også med på å ivareta kvalitetssikringen i utdanningstilbudet.

Kvalitetsreformens krav om økt fokus på internasjonalisering er ivaretatt. Studiet har flere studenter som har gjennomført praksisstudier i en internasjonal kontekst (jf. pkt. 6.0).

Slik vi pr. i dag vurderer det har studiet ivaretatt kvalitetsreformens krav og utfordringer. I den sammenheng er det grunn til å legge til at studiet er blitt tatt fram i Høgskolen i Telemark som et eksempel på hvordan nettopp kvalitetsreformens enkeltdeler kan gjennomføres.

## **2.2 Hvordan svarer utdanningen til de krav og mål som er angitt i Rammeplanen av 2002 - 2004**

### **Beskrivelse**

Gjeldende Rammeplan for Sykepleierutdanning fastsatt av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet 1. juli 2004 og Rammeplan for Sykepleierutdanning fastsatt av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet 7. januar 2000, i henhold til § 46 nr. 2 i lov av 12. mai 1995 nr. 22, "Om universiteter og høyskoler", gjelder for fleksibelt bachelorstudium i sykepleie i den prosjektperioden som her evalueres.

Rammeplanen deler studiet opp i fire hovedemner:

• Sykepleiens faglige og vitenskapelige grunnlag	33 studiepoeng
• Sykepleiefaget og yrkesgrunnlaget	72 studiepoeng
• Medisinske og naturvitenskapelige emner	45 studiepoeng
• Samfunnsvitenskapelige emner	30 studiepoeng
 Totalt	 180 studiepoeng*

\* dette inkluderer også 30 studiepoeng som er en felles innholdsdel for alle helse og sosialfaglige utdanninger.

Den overordnede målsetting for sykepleierutdanningen, slik den er beskrevet i Rammeplanen er: "Sykepleierutdanningen skal utdanne selvstendige og ansvarsbeviste endrings- og pasient orienterte yrkesutøvere, som viser evne og vilje til en bevist og reflektert holdning ved utøvelse av sykepleie" (Rammeplan av 1. juli 2004, s. 5.) I tillegg finner vi følgende formulering: "Utdanningen skal kvalifisere for et yrke og en yrkespraksis som er i stadig utvikling og endring. Læring må derfor sees i et livslangt perspektiv der både yrkesutøver og arbeidsgiver har ansvar" (Rammeplan av 1. juli 2004, s. 5.)

Rammeplanen er rammeverket rundt innholdet i fleksibelt bachelorstudium i fleksibel sykepleie. Rammeplanens innhold og mål skal derfor gjenspeiles i studietilbudets fagplan og undervisningsplaner. Den overordnede målsetting for utdanningen ligger derfor fast.

### **Vurdering**

Rammeplanens hovedemner synliggjøres i utdanningstilbudet gjennom de ulike undervisningsformene og vurderingsordningene. På fleksibel sykepleie er felles studiepoeng er integrert i de fire hovedemnene som undervises i hele studieløpet og synliggjøres derfor spesifikt ikke.

Gjennom innføring av nye lærings og vurderingsordninger og etablering av læringsgrupper mener vi at vi har tatt utfordringen om å skape mer diskusjon og refleksjon rundt faget som en helhet. Vi har lagt stor vekt på prosessuell læring. Dette har gitt resultater i form av større bevissthet om det å kunne reflektere faget i en større sammenheng hos studenter på det fleksible studiet. Dette er også noe de gir uttrykk for gjennom bl.a. fokusgruppeintervjuer. Det er i denne sammenheng grunn til å legge til at enkelte tilbakemeldinger fra det kliniske feltet tyder på at en ser at studenter med denne type undervisnings og evalueringsordninger har en god evne til å reflektere bredt innenfor faget, noe som er viktig knyttet til Rammeplanens målsettinger.

Dette er ikke spesifikt undersøkt i større skala, og burde derfor vært gjenstand for en bredere undersøkelse.

## **2.3 Hvordan svarer utdanningen til de krav og mål som er angitt i gjeldende fagplan**

### **Beskrivelse**

Fagplan for bachelorstudium i sykepleie ved Høgskolen i Telemark er studentenes kontrakt med lærestedet. Fagplanen inneholder beskrivelser av hvordan denne kontrakten skal oppfylles.

Plan for bachelorstudium i sykepleie ved Høgskolen i Telemark skal realisere Rammeplan og forskrift for 3-årig sjukepleierutdanning, fastsatt av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet 1. juli 2004 i henhold til § 46 nr. 2 i lov av 12. mai 1995 nr. 22. "Om universiteter og høgskoler".

Fagplanene bygger på følgende dokumenter:

- St. meld. nr. 27 (2000-2001) "Gjør din plikt - Krev din rett" - Kvalitetsreform av høyere utdanning
- Rammeplan og forskrift for 3-årig sykepleierutdanning, fastsatt av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet 7. januar 2000 og Rammeplan av 1. juli 2004 i henhold til § 46 nr. 2 i lov av 12. mai 1995 nr. 22. "Om universiteter og høyskoler".
- Lov om universiteter og høyskoler nr.7 av 12. mai 1995 nr.22, sist endret ved lov av 28. juni 2002 nr. 62.
- Eksamenforskrift for Høgskolen i Telemark av 26.09.02 og endringer fastsatt 27.02.03. samt Internt Reglement for sykepleierutdanningen ved Avdeling for helse- og sosialfag.
- Fagplan for Sykepleierutdanningen ved Høgskolen i Telemark av 26.01.00, 02.03.04,05

*Fagplanene operasjonaliserer målsettingen i Rammeplanen til følgende:*

”Å utdanne sykepleiere for nasjonal og internasjonal yrkesutøvelse som utøver yrket med faglig kyndighet, personlig engasjement og høy etisk kompetanse i samsvar med prinsipper og idégrunnlaget for utdanningen.”

*(Fagplan for Sykepleierutdanningen ved Høgskolen i Telemark 2005 s. 4)*

*Denne målsettingen gjelder også for fleksibelt bachelorstudie i sykepleie.*

Fleksibel sykepleie har de tre første periodene av prosjektet hatt felles fagplan med heltidsstudiet med tillegg der vurderingsordning og studieprogresjon for fleksibel ble beskrevet.

I tillegg er det utarbeidet *studieinformasjon* for 1. studieår og mappe oversikter, retningslinjer for mappevurdering, leseplaner og annet planverk som gir studentene oversikt over ulike tema og emner for alle år på studiet. Timeplaner er laget for alle studieløpene. Dette opplegget er godkjent av Dekan.

På bakgrunnen av erfaringene som er gjort i prosjektperioden og etter at evalueringen er slutført, vil fagplanen for det fleksible studiet videreutvikles.

## **Vurdering**

Fagplanene som er anvendt i alle studieløpene bygger på Rammeplanen og er godkjent av Dekan i henhold til de lover og regler som gjelder.

Fleksibel sykepleierutdanning har på bakgrunn av ulike vurderingsordninger og studieprogresjon spesielt laget egne systemer for å ivareta fagplanens temaer og emner. Dette er blitt fulgt opp og kvalitetssikret på prosjektmøtene i prosjektgruppa. Man har hele tiden tatt utgangspunkt i heltid sin fagplan mht emner, delemner, timeplaner, lengder på praksisstudier.

Å bygge studiet på fagplanen for heltid har vært utfordrende. Denne fagplanen er i stor grad bygd opp etter en struktur der hovedemnene i fagplanen presenteres i moduler. Fleksibel sykepleie har

valgt en mer integrert modell der stoff fra de ulike hovedemnene blir undervist i og arbeidet med av studentene parallelt. Mappekravene har både omfattet ett og ett hovedemne og integrert de ulike hovedemnene.

Fleksibel sykepleie valgte å innføre mappevurdering. Siden heltidsstudiet ikke har mappevurdering, ble det vanskelig å følge alle sider ved fagplanen til heltidsstudiet. Dette ble løst ved at mappevurdering som vurderingsordning ble beskrevet i tillegg til fagplanen.

Det har skjedd en viss utvikling av fagplanarbeidet på fleksibel samtidig med at en har utviklet studiet. Men det er først nå, etter at det første kullet har fullført hele studiet, at alle erfaringer kan trekkes inn i arbeidet med en fullverdig fagplan for fleksibel sykepleie.

Utformingen av studiet har vært et utviklingsarbeid der man har planlagt, prøvd ut, evaluert og planlagt på nytt kontinuerlig.

Instituttet har nå bestemt at det skal utvikles to separate fagplaner basert på de samme delemnene i begge utdanningsløp.

Slik vi vurderer det er det pr. dato ingen ting som tyder på at mangel på helhetlig fagplan for fleksibel sykepleie har svekket kvaliteten på studiet.

## 3. Studiets portefølje

### 3.1 Rekruttering av studenter

#### Beskrivelse

Søkertallet til de regionale statlige og private høyskoler med profesjonsutdanning innen helse- og sosialfagene har det i de siste 10 årene vært høyt. Det har vært flere søkere pr studieplass. Konkurransen om å få studieplass har derfor vært stor. Det har også vært tilfellet for sykepleierutdanningen ved Høgskolen i Telemark både for heltid og fleksibelt studie tilbud. Likevel blir det hvert år fra Høgskolens fellesnivå gjennomført et målrettet rekrutteringsarbeid til alle studietilbudene.

Foruten høyskolens eget rekrutteringsarbeid har rekruttering til fleksibelt studie i sykepleie skjedd gjennom ulike kanaler. Under oppstarten engasjerte regionale myndigheter og organisasjoner seg i rekrutteringen ved at de oppfordret personer til å søke denne type utdanning, spesielt ble rekruttering satt inn i forhold til kommuner med lav sykepleiedekning (jf. pkt. 10).

Prosjektleder og prosjektgruppa var til det første studieåret aktivt ute for å rekruttere til studiet. Media og Web var også en viktig pådriver i rekrutteringsarbeidet.

Studentundersøkelser viser i ettertid at studentene selv er en viktig rekrutteringspartner til studiet. De som rekrutteres inn syntes i mindre grad å ha blitt rekruttert inn via ”studiemesser etc.”

Sykepleierstudiet har tradisjonelt hatt en klarovervekt av kvinnelige studenter, og slik er det fortsatt. Tall fra NSD for 2005 viser at fra mellom 86 % til 89 % av studentene som ble tatt opp på bachelorgradsstudiet i sykepleie fra 2001 – 2005 var kvinner, dog med en svak økning i andelen menn gjennom denne tidsperioden. Hvordan denne kjønnsmessige sammensetningen påvirker studietilbudene er vurdert av flere – men det foreligger ikke noe omfattende FOU-arbeid på dette.

Ser vi på landsgjennomsnittet over hvor mange menn som rekrutteres til sykepleieryrket, ligger fleksibel sykepleie omtrent på landsgjennomsnittet sett i forhold til antall studieplasser.

Flesteparten av studentene som søker opptak til det fleksibelt studie i sykepleie har en noe høyere gjennomsnittsalder enn studentene på heltidskullet. Langt over halvparten av studentene har eller har hatt sin yrkesbakgrunn innen pleie og omsorg. Av disse har ca 50 % yrkesbakgrunn innen kommunehelsetjenesten.

Studiet har pr. i dag for det meste rekruttert regionalt, dvs. fra Telemark. Nesten alle kommuner i Telemark har studenter på det fleksible studiet. Vi ser en tendens til i søkermassen at vi får flere fra Vestfold, Buskerud og Aust-Agder. Vi har også studenter fra Vestlandet og en fra Nord-Norge. Et nytt og utvidet rekrutteringsbilde gir oss nye utfordringer både når det gjelder IKT-fasiliteter og gjennomføring av kliniske studier.

#### Vurdering

Slik situasjonen er pr. i dag med hensyn på antall søkere i forhold til antall studieplasser synes det som om studentrekrutteringsarbeidet er godt innarbeidet. Søkerne er der og det er flere søkere enn

plasser. Slik vi ser det er søkere ingen selvfølge. Vi må fortsette å utvikle tilbudet i takt med utvikling både innen det teoretiske og kliniske feltet, skal vi overleve som utdanningstilbud. Det betyr også at vi ønsker fortsatt en aktiv studentrekruttering til dette studietilbudet.

Det er svært positivt at kommunene i Telemark er godt representert blant studentene på det fleksible studiet. Dette vil øke antall sykepleiere i helsetjenestene i kommunene i Telemark.

Det er også positivt at en nå ser en økende interesse for studietilbudet ut over Telemarks regionen. (Vi rekrutterer nå også fra Buskerud, Vestfold og Aust-Agder). De regionale høgskolene i disse regionene tilbyr ikke fleksibelt sykepleierstudium på den måten vi gjør.

Konkurransen om fleksible deltidstudier innen sykepleie vurderes som lav i vår region. Diakonhjemmets høgskole er inne i regionen, men rekrutterter nå mindre enn tidligere.

## 3.2 Studiets søkere og nåværende studenter

### Beskrivelse

Studiet har følgende portefølje:

Kull	Primærsøkere	Realkompetansesøkere	Antall studenter 01.10.*	Antall studenter pr.
2002	169	151	41	31
2003	104	68	43	45
2004	110	68	44	38
2005	94	79	40	39

\*01.10.06 er valgt fordi dette er høgskolens rapporteringsdato til dep.

### Vurdering

Studiet viser en jevn tilstrømming av søkere – med en større økning for studieåret 2006/2007. Antall realkompetansesøkere har gått noe ned. Dette kan ha sin årsak i at flere tar studiekompetanse gjennom fylkeskommunale tilbud.

I kullene er det en forholdsvis stabil studentmasse, men også med noe frafall. På kull 2002 var vel 40 som startet studiet og 31 studenter som fullførte. Frafallet var størst den første tiden etter studiestart. Noen har gått ned på kullet under på grunn av permisjoner og kontinuasjoner. Siden dette var det første kullet, så har dette kullet ikke fanget opp studenter fra kull over.



På de etterfølgende kullene er antall studenter mellom 35 og 43 studenter pr i dag.

Frafallet fra fleksibel sykepleierutdanning er ikke på langt nær så høyt som gjennomsnittet er for fleksible studier generelt jf. artikkel: "Hverdagsliv og studentliv" Av Gunnar Grepperud i Uniped 28/03, 2005.

Det lave frafallet på fleksibel sykepleierutdanning kan ha sin årsak i den struktur og styring en har i studiet. Grepperud hevder i sin artikkel at: "I norsk sammenheng finner vi store variasjoner i gjennomstrømning, bl.a. som en konsekvens av hvilke studiemodeller studentene følger. En erfaring er at kombinasjonen av samlinger, selvstudium og bruk av Web, kombinert med optimal struktur og styring, syntes å gi høyere gjennomføringsgrad enn helt åpne, nettbaserte opplegg hvor den enkelte styrer sin progresjon og studiesituasjonen selv." (Grepperud i Uniped 28/03 2005.) Studentene gir uttrykk for viktigheten av struktur og styring i studiet. Dette kommer fram spesielt i fokusgruppeintervjuene. Vurderingsformene, samhold i læringsgrupper, samlinger og lærerespons rangeres også høyt hos studentene, som viktige for å unngå frafall.

Likevel er det viktig at også studentenes egen vilje til å ta ansvar for egen læring er en avgjørende forutsetning for å kunne gjennomføre studietilbudet.

Realkompetansesøkere utgjør en stor gruppe i søkermassen til studiet. Flere av disse har arbeidet innen pleie og omsorg i flere år og ser dette studietilbudet som en mulighet til å få formell kompetanse samtidig som de fortsatt opprettholde en andel i ordinær jobb mens en studerer. Undersøkelser blant studentene som er tatt opp på studiekompetanse viser også at det å fortsatt opprettholde en andel i ordinær jobb mens en studerer er viktig. En annen årsak er at en selv eller arbeidsgiver, på bakgrunn av utviklingen innen helse- og sosialsektoren, ser behovet for kompetanseheving.

### 3.3 Studiepoengsproduksjon

Studiepoengsproduksjonen syntes å være god. Jf. tabell under pkt. 4.2. Det er en klar sammenheng mellom antall studenter i løpet og studiepoengsproduksjonen.

#### Vurdering

For å opprettholde en høy studiepoengsproduksjon må vi opprettholde et godt studie- og læringsmiljø for studentene (Jf. pkt. 5.9 - 5.11). Selv om forskning viser (Grepperud i Uniped 28/03) at dette har mindre betydning i fleksible studier enn i heltidstudier, synes vårt studietilbud å fremme et godt studie- og læringsmiljø både på samling, læringsgrupper, studiundervisning og på nett.

Studentene i det fleksible studieløpet er eldre og mange har jobb ved siden av studiet. Dette krever også en annen administrativ oppfølging, bl.a. i forhold til studentveiledning jf. pkt. 5.9. På bakgrunn av bl.a. dette har administrativt personell vært knyttet til prosjektgruppa både innen IKT og studieadministrasjon. Den veiledning og oppfølging som her er gjort både faglig og administrativt synes å ha vært viktig i forhold til studiepoengsproduksjonen.

Dette mener vi også er en viktig faktor for at vi har lite frafall underveis i studieløpet.

Veiledning og oppfølging av studenter både faglig og administrativt er viktig. En utfordring og kanskje også en kritisk suksess faktor er å utvikle kompetansen på veiledning hos instituttets ansatte. Det å veilede studenter på nett, i læringsgrupper og i andre situasjoner er for mange ny utfordring som også krever oppfølging og utvikling.

## 4. Undervisnings og læringsformer

I dette kapittelet vil vi presentere studiets møteplasser, undervisnings og læringsformer. Under enkelte av punktene har vi i tillegg til egne vurderinger også tatt inn vurderinger fra studentene, der dette er hensiktsmessig.

### 4.1 Studentenes første møte med studiet

#### Beskrivelse

Første møte med studie er skriftlig informasjon som blir sendt ut etter opptaket. Den skriftlige informasjonen gir en oversikt over 1. års studieløp og en beskrivelse av hvordan studiet er organisert. Det blir gitt tilbud om et forkurs i IKT, for de som ikke har den IKT-brukerkompetanse som er forutsatt for å kunne begynne på studiet. Forkurset er lagt til uka før ordinær oppstart. IKT-konsulentene leder kurset.

Prosjektleder og kullansvarlig møter også på forkurset for å hilse på studentene, ønske velkommen og presentere seg.

Studentenes første ordinære møte med studiet finner sted på første samling på skolen. Vi har lagt vekt på at studentene skal få god informasjon om studiets visjon, mål og pedagogiske profil, organisering og innhold, læringsgrupper, veiledning og mappevurdering i løpet av den første uken.

Prosjektgruppa har samlet tatt i mot hvert nye kull og lagt vekt på å være synlige og tilgjengelige for studentene, samt skape en trygg ramme hvor studentene opplever seg sett og ivaretatt i den nye situasjonen.(jf. pkt.2.0.)

For kull 2002 og 2003 strakk den første samlingen seg over 2 uker. Kull 2002 kom til samling en mandag og fikk åpningsforelesning, informasjon og omvisning på skolen. Dagen etter dro de direkte på tur til Vindfjelltunet for en "bli kjent" – samling i 2 dager. De påfølgende dagene ble det gitt opplæring i IKT. Den andre samlingsuken var det fokus på sykepleiens historiske og filosofiske grunnlag, gruppeprosesser og kommunikasjon.

Kull 2003 var samlet en uke inne på skolen før vi dro på 2 dagers "bli kjent"- tur. Den første uken var fokus informasjon/introduksjon til studiet, minifeltarbeid: "Hva er sykepleie?" og IKT. Den andre samlingsuken hadde fokus på hovedbegreper i sykepleie, gruppeprosesser, læringsgrupper/veiledning, hvordan skrive oppgaver, IKT og sykepleiens historiske grunnlag. Dette kulletts første evaluering viste en oppfatning av at 2 ukerssamling med svært intenst opplegg, var for krevende oppstart.

For kull 2004 og 2005 har den første samlingen vart i en uke. Fokus for første samling har vært introduksjon/informasjon, minifeltarbeid: "Hva er sykepleie?", IKT og sykepleiens historiske grunnlag.

Deretter har studentene vært "hjemme" og jobbet i læringsgruppene sine i 2 uker før vi har møttes på samling igjen.

”Bli-kjent” – turen har vært lagt til 2. samlingsuke. Dette er godt evaluert.( Jf. Utsagn fra studentevaluering)

*”Bra det var lagt til uke 2 og ikke i uke 1, godt å være litt kjent med noen på forhånd.”*

Fokus på turen er læringsgrupper/gruppeprosesser, veiledning, undervisning om hovedbegreper i sykepleien og sosialt samvær.

### **Vurdering**

Vi vurderer det slik at det første møtet med studiet er av avgjørende betydning for studentenes videre læring og utvikling. Med bakgrunn i egne erfaringer og studentevalueringer har vi jobbet med å kvalitetssikre ”det første møtet” gjennom disse 4 årene.

Vi opplever at vi har lyktes i å ta imot studentene på en god måte.(jf. Studiets pedagogiske profil 2.0.) Dette underbygges med utsagn fra studentevaluering:

”Syns vi har blitt godt mottatt på skolen, dere er flinke til å ta i mot nye studenter.”

*”...folka frå hit opptrådte veldig profesjonelt. Alt virka godt gjennomtenkt dermed følte eg meg ”trygg”.”*

Evaluering fra studentene synliggjorde at de fleste mente at ”bli-kjent turen” kom for brått i første samlingsuke. De fleste ville gjerne vært lenger på skolen for å bli litt bedre kjent først.

Oppfatningen var at da ville de hatt mer utbytte av turen. ”Bli-kjent”-turen var ellers veldig godt vurdert og dermed et opplegg vi valgte å fortsette med.

På bakgrunn av slike evalueringer endret vi dette opplegget i oppstarten.

*”bra at det ble satt til 2. samlingsuke. Hadde da fått grupper.”*

*”Kjempe bra å ha det i 2. samlingsuke. Det er greit å være litt kjent når man skal på tur. Naturstien var veldig morsom, ble bedre kjent i gruppa.”*

*”Syntes det var en veldig koselig tur, tenkte flere ganger.. så heldig jeg er som får være en del av dette!! Moro med den ” bli kjent runde, og konkurransen.”*

*”Turen var kjempeflott! Kjempebra opplegg og lurt at den nå var utsatt til 2. samlingsuke.”*

*”Flott tur, veldig fin måte å bli kjent med lærerne, og de andre studentene.”*

Med bakgrunn i egne erfaringer og studentevalueringer ønsker vi å videreutvikle og kvalitetssikre rammene og innholdet i oppstartskene. Det faglige innholdet kan styrkes. Turen kan betraktes

som en begynnelse på utvikling av et godt læringsmiljø og utvikling av studentenes bevissthet om ansvar for egen læring, samt læringsgruppas betydning i dette studiet. Vi diskuterer å legge enda mer fokus på gruppeprosesser, samarbeidslæring, læringsmiljø og veiledning.

## 4.2 Samlinger på studiestedet

### Beskrivelse

Studiet er organisert slik at studentene på hvert kull har tilhørighet i hver sin læringsgruppe. Læringsgruppene er basis i studentenes læringsmiljø. ( jf. 2.0.). Teoretisk og praktisk undervisning på skolen er organisert gjennom samlingsuker inne på campus, 2-4 uker per semester. Vi har gjennomsnittlig arrangert 1 samlingsuke x 3 per semester. Vi har også hatt fellesundervisning for flere kull når de har hatt samlingsuke på samme tidspunkt. Samlingene består av undervisning med fokus på forelesninger og øvelser, (praktiske ferdigheter i øvingsavdelingen). Forelesningene er knyttet til fagplanens emner, fokus/tema for mappekravene og plan for kliniske studier.

Studentene i første året har en leseplan som inneholder tema for samlingene med litteraturbeskrivelser fra pensumlista. Foreleserne blir oppfordret til å legge ut disposisjon for forelesningen, samt litteraturhenvisninger i *Classfrontier* to uker før hver samling. Målet er at studentene får stor mulighet til å forberede seg til samling, samt at dette gir god veiledning/ retning i å arbeide seg gjennom pensum.

Undervisningen varer fra 0815 – ca 1500.

Det gis rom for klassens time på hver samling. Målet med klassens time er at studentene tar opp saker ang. studentdemokratisk arbeid, studiets innhold og organisering, samt problemstillinger som opptar dem. Lærerne er ikke tilstede. Kullets tillitsvalgte person melder sakene til kullansvarlig etter klassens time, slik at lærerne får mulighet til å forberede seg til oppsummeringstimen siste dag i samlingsuka. På oppsummeringen diskuteres sakene i plenum, relevant informasjon blir delt og problemstillinger diskuteres.

### Vurdering

Vi vurderer det slik at vi har lyktes med å gjøre samlingene innholdsrike, meningsfull og motiverende for studentene. Samlingene er viktig også for utvikling av et godt klassemiljø, utvikling og oppfølging av studentdemokratiet. Samlingene holder et godt faglig nivå. (jf.tilbakemeldinger fra studenter via studentevalueringer)

Evalueringene viser at studentene jevnt over er godt fornøyd med samlingsukene, men vi ser også at disse ukene er svært intensive. Jf. nedenforstående studentutsagn

*”Jeg er godt fornøyd, og ser frem til neste samling.”*

*”..positivt med samlings ukene. de gjør at du får muligheten til å se de menneskene du bare er på nett med og får muligheten til å være sosial..”*

*”Jeg ser fram til neste samling, det er kjempe interessant.”*

*"Interessant, ble godt kjent med andre ikke bare med gruppe. Trives med gruppe og vil fortsatt fortsette å studere. Angrer ikke at jeg søkte."*

*"Veldig fint opplegg fra skolens side. Har blitt mye mer motivert av samlingsukene."*

*"Jeg syntes det var en veldig fin samlingsuke. Jeg føler at jeg har fått lært veldig mye denne uka."*

*"...samlingen var VELDIG slitsom. dette sikkert på grunn av at innholdet var veldig komprimert og at det var lange dager. men det var mye nyttig å lære."*

*"Synes den siste samlingen har vært bra! Særlig liker jeg øvingsavdelingsbolkene. Da blir man kjent med de andre i klassen på en annen måte, og kan bruke kroppen litt mer, enn når vi sitter stille."*

Imidlertid opplever vi at vi bør arbeide mer for å få studentdemokratiet til å fungere bedre. Det er variasjoner fra kull til kull i hvor godt dette fungerer.

Vi ser også at ikke alle forelesere er like pliktoppfyllende i forhold til å legge ut disposisjoner på forhånd. Dette tenker vi å gjøre nye vurderinger i forhold til.

Når studentene møter godt forberedt til samlingsukene, stiller de større og andre krav til den undervisningen som blir gitt. De uttaler at de ønsker noe mer enn at læreren går gjennom det som står i pensum, og at undervisningen kan bli "kjedelig" dersom den er av en slik karakter at de "like gjerne kunne sitte hjemme å lese".

Undervisning på dette studiet er krevende mhp.. innhold og pedagogisk opplegg. Studentenes deltakerforutsetninger er svært ulike mht. alder, kjønn, ambisjonsnivå, tidligere utdanning og erfaringsbakgrunn (jf. 3.1.).

## **4.3 Læringsgrupper**

### **Beskrivelse**

Etablering av læringsgrupper er knyttet til prosjektgruppas læringssyn/pedagogiske forankring det sosiokulturelle læringsperspektiv (Myhra, Sars 2002)

*Et overordnet mål med læringsgruppene er at studentene skal oppleve et læringsfellesskap i de små "studiemiljøene" som en læringsgruppe er, og at de skal både kunne lære å samarbeide og konkret samarbeide om studiekrav, pensum og annet fagstoff samt gi hverandre støtte og oppmuntring i studiesituasjonen og studieprogresjonen.*

*Læringsgruppene skal i tillegg ivareta et helhetlig perspektiv på studiet, der fokus på læring, læringsprosesser og læringsutbytte er overordnet.*

*En læringsgruppe tar sitt utgangspunkt i det som betegnes som samarbeidslæring - "å arbeide på lag for å nå et felles mål"(ibid)*

## Organisering

Læringsgruppene har vært heterogene grupper hvor geografisk tilhørighet har hatt en vesentlig betydning for sammensettingen av dem. Gruppesammensettingen er blitt organisert av lærerne i prosjektgruppa. Gruppestørrelsen har vært fra 4-8 studenter. Hver gruppe er blitt tildelt en lærerveileder pr. studieår. Ingen av læringsgruppene har hatt den samme læreveileder i løpet av studietiden. Hver læringsgruppe har hatt sitt grupperom i Classfronter, hvor læreveileder, kullansvarlig og IKT-konsulent også har hatt tilgang. Stort sett har gruppene avholdt gruppemøter med fysisk tilstedeværelse ca. x 1 pr.uke. De gruppene hvor medlemmene bor geografisk langt fra hverandre, har hatt enkelte videogruppemøter eller gruppemøter pr. telefon samt anvendt ulike pratekanaler. Utover dette har studentene også brukt diskusjonsforumet i grupperommet. Studentene har selv valgt møtesteder for arbeidet i læringsgruppene. Lærerveilederer har fulgt sin/e gruppe/grupper både via nettkommunikasjon og fysiske besøk. (gjennomgående ca.2 fysiske besøk pr. semester). Læringsgruppene har utarbeidet gruppekontrakter som regulerer samarbeid og gruppenormer.

Læringsgruppene har arbeidet både med utarbeidelse av felles mappekrav og individuelle mappekrav. På den måten har de fått mulighet for innspill, støtte og råd fra medstudenter i forhold til individuelle oppgaver. I tillegg har refleksjoner over egen læring, analyser av begreper og perspektiver stått sentralt i gruppene. Læringsgruppene har også fungert som forum for tilbakemeldinger og vurderinger både fra læreren og ikke minst studentene imellom.

## Veiledning

Hver læringsgruppe er blitt tildelt en lærerveileder pr. studieår. Ingen av læringsgruppene har hatt den samme læreveileder i løpet av studietiden.

*Intensjonene om å ha en fast veileder gjennom et studieår har stort sett fungert, med unntak av at noen grupper på et enkelt kull måtte skifte veileder p.g.a. at den aktuelle læreren avsluttet sitt ansettelsesforhold. Det første kullet vårt hadde bare veiledere som var tilknyttet prosjektet, de to neste årene brukte vi veiledere fra lærerstaben generelt. Dette var en utfordring i forhold til informasjon, opplæring og introduksjon til "læringsgruppeideologien", bruk av Classfronter og nettveiledning generelt. Fra studieåret 2005/2006 har to lærere, tilknyttet prosjektet, hatt ansvar for hvert kull og delt veiledningsansvaret for læringsgruppene på kullet. Dette har fungert tilfredsstillende både for studentene og for lærerne.*

*Gruppeleder i læringsgruppene er hovedkontakten til gruppas veileder. Konkrete fagspesifikke problemstillinger som veilederen i læringsgruppa ikke kan hjelpe til med, vises videre til konkret faglærer og til fellessamlingene. I utgangspunktet i forhold til opprettelse av læringsgrupper, mente vi at faggrunnlaget til lærerveileder var uten betydning, men at den pedagogiske kompetanse var viktig, "Det er selve læringsprosessen som veilederen skal følge studentene i" (Myhra, A.B., 2002). Erfaringer har vist oss at veiledningen i relasjon til sykepleiefaglige problemstillinger er like stort som veiledning i forhold til læringsprosessen.*

De første årene la vi til grunn en beregning på to timer pr. gruppe pr. uke til all form for kontakt, veiledning og vurdering av mappekrav.

Siden gruppestørrelsen er varierende, gikk vi over til å beregne timer til veiledning og

vurdering av mappekrav pr student. Det siste studieåret har vi beregnet 25 timer pr student for de to første studieårene og 20 timer de to siste studieårene.

Maksimumstid for tilbakemelding på e-post / Classfronter ved henvendelser fra studenter til veileder skal være maks. 5 arbeidsdager.

I alle kull har det oppstått uenigheter og konflikter i læringsgruppene der det har vært behov for bistand fra veileder sin side.

### **Vurdering**

”Vi har brukt læringsgruppa som en arena for aktiv læring, hvor vi har lagt frem ting for hverandre, gitt tilbakemeldinger, arbeidet med konkrete mappe krav, reflektert rundt egen læring og analysert begreper og perspektiver.” (Studentutsagn)

Vi opplever at læringsgruppene i hovedsak har fungert etter de intensjonene vi hadde. De fleste gruppene har fungert som små studiemiljøer hvor de har arbeidet aktivt med mappekrav og med aktuelt pensum. Men det har også vært problemer av ulik årsak i flere av kullene og gruppene.

De følgende vurderingene baserer seg på de erfaringene studentene har gjort seg med arbeid i læringsgrupper som har framkommet i fokusgruppeintervjuer og i studieårsrapporter og lærernes erfaringer. Både fokusgruppeintervjuene og studieårsrapportene har vært viktige metoder til å bevisstgjøre studentene på det å lære i gruppe, flere studenter gav utrykk for dette etter intervjuene.

*” Gruppen kan nesten kalles ryggraden i studiet, hvis ikke den fungerer, fungerer ikke studiet. Jeg forsøker å ta og gi. Samtidig har jeg en bit ansvarsfølelse for våre prestasjoner, som fører til at jeg yter det beste jeg kan og samtidig motiverer de andre, det er betryggende at de fleste i gruppen har det på samme måte. Jeg har lært utrolig mye av de andre deltakerne, av deres livserfaringer, bakgrunn og holdninger.” (Studentutsagn)*

Kjønn og alderssammensetningen i læringsgruppene oppleves ikke som et problem. For mange yngre studenter har det vært en styrke å samarbeide med medstudenter med livs- og arbeidserfaring. Vi har opplevd at ulikt ambisjonsnivå hos gruppe medlemmene kan være både en styrke og en svakhet. I noen grupper hvor ambisjonsnivået er høyt hos en eller flere medlemmer, har dette bidratt til å stimulere innsatsen hos de øvrige medlemmene.

I andre grupper har dette vært årsak til konflikter. I grupper hvor ambisjonsnivået og studieinnsatsviljen er lav hos en eller flere gruppe medlemmer har det gjennomgående oppstått konflikter av varierende grad. Konfliktene er i mange tilfeller løst ved hjelp av lærer. I de tilfellene hvor konfliktløsning ikke har ført fram, har lærergruppa på deltidsstudiet endret gruppesammensetningene, noe som stort sett har fungert tilfredsstillende.

Store geografiske avstander har til tider skapt problemer i forhold til fysiske møter for noen grupper, men dette er etter hvert løst rimelig tilfredsstillende gjennom metoder som nevnt over. Det er imidlertid ingen tvil om at ”fysiske gruppemøter” fungerer best. Erfaringene sier at grupper på 4-6 medlemmer fungerer best



”å jobbe i gruppe er en uvant måte å jobbe på. At gruppa er så stor, gjør det vanskelig å få den til å fungere godt”. (*Studentutsagn*)

Det kan virke som om størrelsen på gruppene har betydning i forhold til konflikter / konfliktløsning. En gruppe f.eks. som bare består av fire studenter sier at de er glade for at de ikke er flere og vi har flere eksempler på grupper som ønsker å dele seg opp i forhold til noen arbeidsoppgaver

”...der vi ble inndelt i minigrupper, så fungerte samarbeidet bedre”. (*Studentutsagn*)

Organiseringen internt i læringsgruppene er ulik. Enkelte av gruppene opplever at de har liten struktur på arbeidet, noe som frustrerer og forstyrrer gruppedynamikken. Det er også tendenser til at enkelte studenter er mer dominerende enn andre. I enkelte av gruppene kan det synes som om konfliktnivået kan være stigende. Dette er som regel grupper som har en noe uoversiktlig struktur på arbeidet. En gruppe nevner for eksempel at de har fått bedre struktur etter påtrykk fra veileder om å bli flinkere til å skrive gruppereferater fra alle møter med mer. De ser at dette også er viktig for at veileder skal kunne følge med og gi god veiledning til gruppa. Det å bruke tid sammen, strukturere tiden og ha en god agenda, viser seg å være en viktig suksessfaktor, samt å sørge for referater fra alle gruppemøtene.

Økt veiledning og fokus på struktur synes også å være et middel til å bøte på gryende konflikter.

Alle gruppene har ved etableringen av læringsgruppene satt opp Gruppekontrakter (obligatorisk krav). De har vært av varierende karakter, fra svært detaljerte med f.eks. sanksjoner for manglende bidrag/oppmøte til rene sosiale kontrakter.

Flere grupper har revidert gruppekontraktene jevnlig, andre ved starten av nytt studieår. På spørsmål fra oss om de har funnet det hensiktsmessig å se nærmere på denne igjen, responderer de unisont ja.

Mesteparten av arbeidet i læringsgruppene det første studieåret og litt ut i det andre studieåret (3 semester) går fortrinnsvis til å arbeide med felles mappekav. Svært lite tid blir brukt til å samarbeide om annet fagstoff og individuelle mappekav.

”Det meste av tiden har gått til arbeidet med mappekavene. Det blir litt lite lesing på andre ting. Dersom vi skal møtes en gang pr uke, så vil det ikke være tid til annet enn å jobbe med mappekav. Vi burde hatt tid til å jobbe med andre deler av pensum.” (*Studentutsagn*)

Flere av gruppene gir uttrykk for at de kunne tenke seg å fokusere mer på det etter hvert. Vår erfaring er at det går noe tid før studentene klarer å fri seg fra resultatorientering - ”gruppearbeidstankegangen”, til prosessorientering som er et kjennetegn for samarbeidslæring.

Vi har erfart at studentene gradvis utvikler en økt forståelse for og erfaring med læringsgruppas betydning både for læringsutbytte, for evnen til å samarbeide med andre og for personlig utvikling. Flere av studentene oppgir at de faktisk har lært mye gjennom å samarbeide i læringsgruppene

”Jeg er blitt mer reflektert, både på jobb og hjemme. Jeg må prøve å forstå andres synspunkter, har lært å jenke meg litt.” (*Studentutsagn*)

Studentene gir uttrykk for at gruppearbeidet og studieformen har gitt vekst.

Læring av hverandre og faglig framdrift anser studentene som viktig. Ansvar for hverandre, gruppa som helhet, fram mot et felles produkt sammen med fokus på trygghet framheves også som viktig av flere studenter. Noen oppgir at trygghet er en forutsetning for å lykkes med arbeidet i læringsgruppa.

”Det er viktig at vi alle prøver å backe hverandre opp. Finne det positive i alt! Vi trenger ikke nødvendigvis å bli venninner, men ha det trygt og åpent likevel” (*Studentutsagn*)

Bruk av sykepleiefaglig terminologi blir vanligere ettersom en lærer. Flere uttrykker at de er blitt flinkere til å bruke terminologien i læringsgruppa og også i jobbsammenheng (egen jobb ved siden av studiene). Studentene hevder at bruk av fagspråket er sentralt for å utvikle faglig kompetanse. Studentene legger vekt på at når de nå har blitt tryggere på fagspråket kjenner de seg også mer verdsatt på arbeidsarenaen. De opplever mer likeverd med sykepleierne og mener at språk også er med på å skjerpe deres bevissthet og observasjonsevne i praksisfeltet.

Vår erfaring er at det også på det skriftlige område skjer en stor utvikling hos studentene. Det stadige arbeid med skriftliggjøring av kunnskap er medvirkende til dette. Kravene i mappekravene utvikler også studentenes evne til både refleksjon og til faglige begrunnelser. Vi mener at den kontinuerlige dialogen og diskusjonen i læringsgruppene er fremmende for denne evnen.

”Jeg ble mer bevisst ting på jobb allerede etter den første dagen på studiet! Ting jeg ikke har tenkt over før, ble plutselig annerledes” (*Studentutsagn*)

Flere oppgir at de er blitt flinkere til å lytte til andres synspunkter. Dette gir deltakerne større rom for refleksjon og dermed økt læring som enkelte uttrykker det. Det har vært varierende hvordan læringsgruppene har brukt veileder og erfart betydningen av veiledningen. Vi har forholdsvis få tilbakemeldinger fra studentene vedr. veilederne, deres rolle og funksjon. Dette ser vi er et område for videre ”gransking”. Vår erfaring er at studentene fra 2. studieår blir mer og mer klar over betydningen av aktivt bruk av veileder.

”Syns vi ”fomlet” mye i starten i f.t. veileder, hadde problemer med å forstå hverandre? Etter hvert fikk gruppa større forståelse for hva veileder kunne brukes til. Veileder blir som en lærer, man overlates ikke til bare å tenke selv. Gruppa vil gjerne fortsette med samme veileder”. (*Studentutsagn*)

Mange studenter har (for?) store forventninger til veileders tilgjengelighet og hurtighet med tilbakemeldinger på spørsmål.

”veilederen bør være tilgjengelig i stor grad!”

”gruppa syns det er vanskelig å måtte vente på svar fra veilederen, selv om de er klar over at det ikke kan forventes, de vil helst ha svar med en gang!” (*Studentutsagn*)

Vi har et forbedringspotensiale i bl.a. utvikling av veilederrollen, synliggjøring av den og formidlingen til studentene. Vi ser også et behov for å komme tidligere inn i grupper som ikke fungerer for å medvirke til å løse problemer, forbygge og løse konflikter.

## 4.4 Bruk av IKT: Studioundervisning (videokonferanser) og streaming video

Det fleksible sykepleierstudiet er basert på omfattende bruk av IKT. I tillegg til at læringsplattformen *Classfrontier* er etablert som et helt sentralt basisverktøy, er også en rekke andre IKT-verktøy tatt i bruk ved dette studiet. Alt dette vil bli nærmere presentert i neste kapittel. I det følgende vil vi først ta for oss *studioundervisningen* spesielt. I tillegg vil vi her også trekke fram erfaringer med en teknologi som kan bli et viktig alternativ til studioundervisning framover, nemlig *streaming video*.

### Studioundervisning (videokonferanser)

#### Beskrivelse

Studioundervisning (ellers ofte omtalt som videokonferanser) innebærer at vi har synkron (samtidig / "live") kommunikasjon av lyd og bilder mellom flere parter, lokalisert geografisk på ulike steder. Vi kan dermed holde en forelesning i ett "studio" (hos oss også kalt "elektronisk klasserom") som studenter samtidig kan følge fra ulike andre studio-steder. Lærer har, i tillegg til å overføre bildet av seg selv ("live"), mulighet for å presentere innhold fra tilhørende kilder som datamaskin med *Powerpoint* eller andre programmer, dokumentkamera

(elektronisk overhead), video eller DVD etc. Overføringen av bilde, lyd, tekst etc. er av høy kvalitet. Det har på denne måten blitt mulig å ha en noe tilnærmet lik opplevelse av forelesningen om man følger den sentralt (på stedet) eller desentralisert. Muligheten for studioundervisning med studenter på flere ulike studiesteder åpner for en viss (synkron) fleksibilitet i forhold til sted, men ikke i forhold til tid. I visse sammenhenger er det også gjort opptak av forelesninger, som siden er blitt distribuert (i VHS- eller DVD-format). Dette innebærer økt (asynkron) fleksibilitet, i *tid* i tillegg til *sted* (opptaket kan spilles av på egen PC, hvor - når man måtte ønske det).

Studioundervisning gjennomføres ved alle kull i vårt fleksible studium. Det avholdes studioundervisning 2-4 dager pr kull pr semester. Med 4 kull blir dette noe nær ukentlig i store deler av studieåret.

Studioundervisningen foregår fra "elektronisk klasserom" i Porsgrunn (rom A191, med avansert videokonferanse-utstyr) til ulike andre steder: Til HiT s andre studiesteder Bø, Notodden, Rauland, Åmot (Vinje kommunes tilbud), Sykehuset i Arendal og Sykehuset i Rjukan etc. Vi har også tidvis hatt overføringer til studiesteder i Nordland og på Vestlandet.

Vi har som nevnt også valgt å sende video-opptak til noen av studentene, som av ulike grunner ikke har hatt mulighet til å delta via studio. Tidligere har dette foregått ved opptak på VHS-kassetter, og eventuelt kopiering av disse. Det siste studieåret er dette vesentlig forbedret og forenklet etter anskaffelse av en DVD-opptaker. Både opptak, kopiering og distribuering er dermed blitt enklere. (Men enda enklere ville det blitt med distribuering via web, se avsnitt om *Streaming video* nedenfor.)

IKT-konsulenten organiserer og igangsetter studioundervisningen, og er til stede dersom lærer er utrent. IKT-konsulenten gir ved behov opplæring for lærere, særlig når nye (interne eller eksterne)

forelesere skal ”i ilden”. Innholdsmessig er studiuundervisning primært benyttet for faktabaserte emner; Anatomi/fysiologi, patologi, epidemiologi, medikamentregning, noe på farmakologi.

### **Vurdering**

Studentene er stort sett veldig fornøyde med denne undervisningsformen. Alternativet er mindre undervisning. Studentene er derfor tilfreds med det de får av studiuundervisning - og ønsker mer. Denne formen representerer også en møteplass (fysisk og/eller virtuelt) når studentene ellers møtes lite. Mange læringsgrupper møter på samme studiested, og ofte legges også gruppemøter til samme ettermiddagen e.l. Undervisningsformen er ikke veldig godt egnet til dialog. En del studenter stiller få spørsmål. Selvsagt kan denne formen eventuelt kombineres med muligheter for spørsmål i etterkant, f.eks. via diskusjonsinnlegg i Classfronter. Gjennomføringen av studiuundervisningen får en økende kompleksitet og krever mer organisering når studentene blir spredd på mange ulike studio-steder. I tillegg til en relativt stor sårbarhet i forhold til tekniske problemer gir dette også ganske store utfordringer i form av organisering. Det er av stor betydning at samarbeidet med egen IT-tjeneste fungerer godt, på alle nivåer og på alle involverte studiesteder.

Et viktig aspekt her er at vi gjerne har begrensede muligheter for kontroll over eksterne studiesteder. Leieutgiftene for bruk av eksterne studioer (ev. videokonferansesemøterom) har hittil vært små. Dette kan endre seg.

En viktig forutsetning for å få til en vellykket studiuundervisningsøkt er at lærerne er kjent med teknikken og behersker mediet. Erfaring viser at her trengs det opplæring både med hensyn på teknikk og det å beherske mediet pedagogisk. Opplæring bør ligge som en forutsetning før en starter med formidling overfor studentene. Det må derfor settes av tilstrekkelig tid til opplæring.

I en ny rapport fra Nettverksuniversitetets faggruppe for e-læring i helsefag (Moe 2005) trekkes det fram noen viktige forutsetninger som man må ha kontroll over, i forhold til kvaliteten på studiuundervisning / videokonferanser:

1. Konferansen settes opp i rett tid.
2. Unngå avbrudd i sendingene.
3. At studenter og forelesere på forhånd er kjent med at det benyttes videokonferansesystem, at foreleser gir samtykke til opptak, og at partene som deltar er disiplinerte under sending.
4. At teknologien er pålitelig og brukerstøtte er tilgjengelig.
5. At tekniske løsninger som foreleser benytter kan håndteres på en god måte.
6. At det gies anledning til interaktivitet i form av spørsmål og kommentarer, og at forelesningene er godt forberedt og planlagt.

Det foreligger ellers ulike lister med mer detaljerte tips, råd og sjekkpunkter, men generelt kan vi vel avslutningsvis slå fast at denne undervisningsformen nok preges av en høy grad av sårbarhet – både av teknisk og pedagogisk art. Utstyret *må* fungere og lærer *må* kunne bruke det og beherske undervisningsformen.

*Et avgjørende spørsmål man i tillegg bør reise er om denne undervisningsformen er fleksibel nok. Den synkrone formen krever at alle er samlet til samme tid – riktignok på ulike steder, men likevel med relativt lang reisevei til nærmeste studiested for mange av våre studenter.*

I fortsettelsen vil vi sterkt vurdere å gjøre denne undervisningen ytterligere fleksibel. Slik at den enkelte student eventuelt kan følge et foredrag *når det passer, og hvor det passer studenten*. Vi har som nevnt gjort en del erfaringer med opptak av studiundervisning som i noen tilfeller er blitt tilsendt studenter pr. post. Studentene har vært godt fornøyde med dette, men det har vært uhyre arbeidskrevende å administrere. Selv om distribuerte VHS-kassetter etter hvert er erstattet med DVD-plater, slik at både opptak, kopiering og distribuering er blitt enklere, ville en slik videreutvikling av studieformen først for alvor bli aktuell ved distribuering via Internett. Det er her *streaming video* kommer inn i bildet:

## **Streaming video**

### **Beskrivelse**

Med streaming video vil nåværende studiundervisning kunne gjøres ytterligere fleksibel, ved at opptak av forelesninger med mer (dette kan også brukes til mye annet) legges ut på Internett, dvs. på en web-side som det f.eks. legges ei lenke til i studentenes klasserom i Classfronter. Dermed kan den enkelte student eventuelt følge et foredrag når og hvor dette passer studenten selv. Dette er en læringsform som i løpet av det siste året bl.a. er blitt tatt i bruk i stor skala ved Diakonhjemmets Høgskolesenter (DHS), med gode erfaringer. Vi har hatt samtaler med DHS om dette, også om mulighetene for eventuelt å samarbeide om innhold og opplegg knyttet til bruk av stream. Som oss har også DHS latt seg inspirere av spennende anvendelser av streaming video ved bl.a. tidligere Landbrukshøgskolen

IKT-konsulenten har over lengre tid hatt dialog med IT-tjenesten ved HiT om muligheten for å utvikle og ta i bruk en egen tjeneste for streaming video ved HiT. Også på dette området er fleksibel-prosjektet pådriver for nye IKT-anvendelser. Det ser nå ut til at IT-tjenesten vil prioritere arbeid med streaming video framover. Det pågår diskusjoner om eventuelle samarbeidsprosjekter i denne forbindelse.

### **Vurdering**

Både i forhold til (organisatorisk) kompleksitet og (teknisk og pedagogisk) sårbarhet ved dagens studiundervisning, samt mulighetene for økt fleksibilitet ved bruk av streaming video, anbefaler vi økt satsing på streaming video i fortsettelsen.

Det bør vurderes å erstatte noe av studiundervisningen med streaming video allerede f.o.m. kommende høst.

I den forbindelse bør videre samarbeid med IT-tjenesten om å få opp en egen stream-tjeneste ved HiT fortsette. Ellers bør også samarbeidet med DHS videreføres, og gjerne intensiveres, eventuelt med avtaler om felles bruk av stream-baserte læringselementer (innhold og opplegg).

## **4.5 Bruk av IKT: Classfronter og andre verktøy**

Som nevnt i innledningen til omtalen av studiundervisningen ovenfor er det fleksible sykepleierstudiet basert på omfattende bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi (heretter bare IKT). Studiundervisningen er bare en av mange IKT-baserte læringsformer ved dette studiet. Læringsplattformen *Classfronter* er etablert som et helt sentralt basisverktøy, og er her tatt i bruk i større utstrekning enn sannsynligvis ved noe annet studium innen HiT. I tillegg er

også en rekke andre IKT-verktøy tatt i bruk ved dette studiet. Vi vil forsøke å gi en helhetlig beskrivelse av alt dette i det følgende.

Generelt er det fleksible studiet organisert som en utpreget kombinasjonsmodell ("blended learning"), hvor en rekke ulike – "gamle og nye" – læringsformer er tatt i bruk: Samlinger, utstrakt bruk av Internett, studio-undervisning, læringsgrupper, veiledning, mappevurdering, praksisstudier etc. Bruk av IKT er en forutsetning for mye av dette. Derfor stilles det bl.a. krav om at studentene har daglig tilgang til PC og nett, samt IKT-kompetanse (Står i studieinfo, samt at IKT-forkurs tilbys de som trenger det, i tillegg til obl. opplæring v. studiestart).

## 4.5.1 Classfronter som elektronisk læringsplattform

### Beskrivelse

I 2001 vedtok Høgskolen i Telemark å gå til innkjøp av det norskutviklede IKT-systemet *Classfronter*, som da ble innført som elektronisk læringsplattform (også kalt LMS; Learning Management System) for HiT. (IKT-konsulenten var involvert i denne prosessen, hele veien, bl.a. som deltaker i HiTs LMS-gruppe). Etterhvert er *Classfronter* tatt i bruk ved de fleste studier ved HiT (jf. Handlingsplan for fleksibel læring ved Høgskolen i Telemark). Denne innføringen har vært relativt krevende. (Ikke alle lærere har vært like motiverte for å hhv. lære og bruke nye IKT-verktøy). Ved HS måtte alle lærere begynne å bruke *Classfronter* tidlig, og både brukerkompetanse og holdninger har endret seg ganske mye, på relativt kort tid. Men bruken varierer ennå en del, både i intensitet og funksjonalitet. Som nevnt er *Classfronter* antakelig tatt mer omfattende i bruk ved den fleksible sykepleierutdanningen enn hva som er tilfelle ved noe annet studium innen HiT. I denne utdanningen benyttes de aller fleste funksjoner i *Classfronter*.

Kort om ulike funksjoner i *Classfronter*:

Alle studenter og involverte lærere, praksisveiledere, administrativt ansatte etc. med tilgang til Internett har tilgang til spesialtilpassede "rom" i *Classfronter* - både "klasserom", ulike "grupperom" for læringsgrupper, praksisgrupper etc., i tillegg til "kantine" og en del andre rom med ulike formål. Informasjon om studiet, undervisning, praksis med mer legges ut i slike rom. En del info av mer statisk karakter (fagplaner, pensum etc.) legges i utgangspunktet ut på åpne nettsider, under [www.hit.no/hs](http://www.hit.no/hs) - mens det i *Classfronter* legges lenker til informasjonen på disse nettsidene.

Noen øvrige funksjoner som benyttes i studiet: *Innleveringsfunksjon* gir mulighet for innlevering av arbeidsoppgaver med fastsatt innleveringsfrist. Dette gir en god oversikt over innleveringene. Lærerne kan gå inn og bekrefte godkjenning, kommentere oppgavene etc. Denne oversikten, med kommentarer osv, blir også synlig i studentenes *portefølje* – eller "*digitale mappe*". Her framkommer også resultater på flervalgstester etc. Ellers benyttes bl.a. *diskusjonsforum* av lærere og studenter til å legge ut faglige spørsmål samt delta i diskusjoner. Det legges også inn dokumenter og filer av ulike slag, i tillegg til at *lenkefunksjonen* benyttes til å legge lenker fra rommene og til aktuelle nettsider og ulike web-baserte læringsressurser som benyttes i studiet. Et eksempel på dette er *PPS* - Praktisk prosedyreverk for sykepleiere.

*Classfronter* brukes på dette studiet til innlevering, tilbakemeldinger, flervalgstester, synliggjøring av læringsprosesser og læringsmål, samskriving med gruppemedlemmer, ulike grupper i klassen og andre høyskoler og kommunikasjon med veileder. Det er ulike kombinasjoner av dette. Studenter kan ved hjelp av dette være langt borte fra studiestedet og likevel både samarbeide med

medstudenter, få veiledning og levere inn. Eksempler på dette er at en student leverte hygienetest internett-kafe på Tenerife og en annen under deltakelse i EM i håndball i Ungarn.

Disse ulike anvendelsene av *Classfronter* utdypes nærmere i egne avsnitt nedenfor.

Følgende forutsetninger kan nevnes for å ivareta kvalitet i bruk av LMS-systemene (jf. Moe m.fl. 2005)

- Stabil tilgang til internett
- En administrativt ansvarlig som ivaretar struktur og innhold
- Oversiktlige strukturer som fremmer brukervennlighet
- Brukeropplæring og brukerstøtte
- Stimulere til å benytte nettverket
- Støtte opp om prinsippet ansvar for egen læring
- Oppgaver som krever samarbeidslæring
- All informasjon gis via nettet - unngå ”dobbeltføring” papir/ data
- Ansvarlighet i forhold til holdninger studentene imellom

### **Vurdering**

*Classfronter* fungerer meget bra for våre formål og behov. Verktøyet har vist seg enkelt å lære for de aller fleste, og det har oppstått få problemer. Fortsatt ligger det utfordringer i forhold til å øke bruken, øke trafikken i grupperommene. Det er til dels svært stor variasjon mellom grupperommene i dag. Å gå inn på en nærmere analyse av hva som kjennetegner de gruppene med størst trafikk / mest dialog via nettet vil være en spennende oppgave.

At EN har hatt et hovedansvar for opplæring og veiledning av studentene, kontakt med *Classfronter* ved feil, tilrettelegging av verktøyet til tester, samarbeid, responser, stimulering til bruk av nettet osv, vurderes som avgjørende for at bruk av *Classfronter* har gått så smertefritt.

For å få til en god videreføring og videreutvikling i bruk av nettet, er det fortsatt viktig å ivareta de ovennevnte forutsetninger både mht ressurser og ”rett mann” til å inneha et hovedansvar.

## **4.5.2 IKT som informasjonskanal mellom skolen og studentene og studentene imellom**

### **Beskrivelse:**

Som nevnt tidligere brukes *Classfronter* til det meste av informasjon mellom skolen og studentene via klasserom, kantine, og ulike grupperom. Innenfor de ulike rommene opprettes det i tillegg tilpassede mapper knyttet til arbeid med for eksempel enkelte mappekrav.

E-post brukes i noen grad til mer individuell informasjon og spørsmål fra studentene av mer personlig karakter.

På Web-sider finner studentene mer statisk informasjon, med videre interesse; fagplan, pensum etc.

Som beskrevet over, så varierer gruppenes bruk av Classfronter til informasjon seg i mellom noe. Men i all hovedsak brukes Classfronter også der gruppemedlemmene bor nært hverandre geografisk. En enda større bruk er fortsatt et mål.

#### **Vurdering:**

At ikke informasjon blir gitt andre veier, har medvirket til at studentene raskt har tatt verktøyet i bruk.

*Studentene vet hvor de skal hente informasjon og gjør dette aktivt. Det er enkelt å få gitt informasjon både til hele kull og til grupper og enkeltstudenter fordi det i studiet er et krav at alle studenter skal holde seg oppdatert på Classfronter.*

*Det er fortsatt en utfordring å bruke e-post i enda mindre grad. Det er også ønskelig å skape mer av åpen dialog spesielt i veiledning og tilbakemelding fra lærere og medstudenter.*

### **4.5.3 Bruk av IKT i forbindelse med samlinger**

#### **Beskrivelse:**

1-2 uker før de ”fysiske samlingene” som er 2-4 hele uker pr. semester legges timeplaner, Powerpoint-presentasjoner, disposisjoner og litteratur legges i Cf-klasserom. Inndeling av kullet i grupper, praktiske opplysninger osv legges også opp. Studentene tar i stor grad ut disposisjoner etc. selv på forhånd og leser før samling.

#### **Vurdering:**

Å legge opp stoff foran hver samling skaper oversikt både for studenter og lærere. Dette fungerer også som et ”arkiv”; det er enkelt å gå tilbake til hva som ble undervist tidligere i samme studieår og tidligere år for blant å kvalitetssikre emner og tema og planlegge videre.

Ulik teknologi hos studentene, tungt for noen å laste ned store filer (powerpoint og video). Ikke alle forelesere følger opp at de skal legge disposisjoner og oversikt over aktuelt pensum knyttet til forelesningene. Lojalitet i forhold til dette bør understrekes.

### **4.5.4 Bruk av IKT i læringsgruppenes arbeid, kommunikasjon og veiledning**

#### **Beskrivelse:**

Studiet er bygd opp rundt gruppene. Alle studenter er forpliktet til å delta i gruppene. Gruppene har laget egne kontrakter for oppmøte, oppgavefordeling, møtetidspunkt, forpliktelser.



Alle grupper har egne grupperom i CF. Disse brukes til referater, diskusjon, arbeid med dokumenter, samskriving, kommunikasjon med veileder etc.

Studentene kan arkivere både i eget arkiv og felles.

### **Vurdering**

Som tidligere nevnt brukes grupperom i noe variabel grad. Noen er kjempeaktive, andre møtes hovedsaklig fysisk. Andre begge deler. For å få opp aktiviteten der den er liten, er det viktig at lærer/veileder er aktiv og pådrivende. At lærere/veileder svarer raskt og ofte er innom rommet er også svært viktig for at studentene skal selv være aktive.

Lærer får gjennom deltakelse i grupperom mye innsyn i gruppen, også noe av ganske privat karakter. Det er viktig å gjøre studentene oppmerksom på dette og å gi dem mulighet til å opprette tilpassete mapper der lærer ikke har innsyn.

Det er et behov for å systematisere erfaringer og teori for å utvikle en "veileder for veiledere på nett". Det er også viktig å gi studentene tydelig informasjon i oppstart av studiet på hvordan de skal bruke grupperom og søke veiledning. Lærere trenger i varierende grad opplæring i bruk av Classfronter. Det viktigste er at lærere som arbeider innenfor studier der nettbruk er en sentral metode, er positive, engasjerte og villige til å bruke metoden.

## **4.5.5 IKT og mappevurderingsordningen**

### **Beskrivelse**

*Classfronter* brukes på det fleksible studiet til innlevering, tilbakemeldinger, flervalgstester, synliggjøring av læringsprosesser og læringsmål, samskriving med gruppemedlemmer, ulike grupper i klassen og andre høyskoler og kommunikasjon med veileder. Det er ulike kombinasjoner av dette.

Studenter kan ved hjelp av dette være langt borte fra studiestedet og likevel både samarbeide med medstudenter, få veiledning og levere inn.

Eksempler på dette er at en student leverte hygienetest internett-kafe på Tenerife og en annen under deltakelse i EM i håndball i Ungarn.

Bruk av nettet har også gjort det mulig å samarbeide med eksterne forelesere i arbeid med mappekrav. I mappekrav knyttet til pasientrettigheter leverte studentene forslag til tekst i Classfronter, disse ble oversendt pasientombudet. Under samling på skolen drøftet foreleser med studentene de innleverte tekstene. Etter drøfting på samling ferdigstilte studentene sine tekster og leverte inn på nytt i *Classfronter*.

Studentene setter hvert år som mappekrav plan for egen læring og mål for seg selv og gruppen i fellesskap. Underveis gjøres det både individuelle og i gruppen evaluering av hvordan studentene ligger an i forhold til målene. Prosessene synliggjøres via Classfronter.

Det må også nevnes at kull 2002 høsten 2005 gjennomførte et felles mappekrav med studenter på deltidsutdanningen i sykepleie ved Høgskolen i Oslo innenfor psykiatri. Det ble opprettet felles

klasserom og grupperom med studenter fra de to skolene. Artikler og nyheter ble lagt opp i klasserommet. Ut fra temaene i dette stoffet arbeidet gruppene på tvers av skolene med stoffet og ga hverandre responser gjennom et trinnvis arbeid på nettet. Det er planlagt videre samarbeid med HiO neste studieår om et nytt mappekrav.

### **Vurdering**

Mappevurdering som arbeidsredskap og vurderingsordning fungerer godt ved bruk av nettet og Classfronter. Nettet gir muligheter til variasjon i utforming av mappekrav, ulike læringsmetoder, skriftliggjøring, dokumentasjon og god oversikt. Det er mulig å utnytte Classfronter i større grad enn i dag, skape ytterligere variasjon i utforming av mappekrav.

Ved vurdering av større skriftlige mappekrav/oppgaver har det blitt reist spørsmål om det er lærer/veileder som skal skrive ut teksten. Dette kan være arbeidskrevende. Ved innlevering av bacheloroppgaven, ble det prøvd ut at kopisentralen fikk tilgang på oppgavene og skrev ut og kopierte. Dette fungerte godt. Dette må avklares videre. IKT-konsulenten utarbeider et notat basert på våre erfaringer og nye muligheter, for i samarbeid med Drift/kopisentralen komme fram til retningslinjer for et mer formalisert samarbeid om slike oppgaver og tjenester.

Et annet tiltak er å lage flere mindre mappekrav som ikke krever at mappekravet skrives ut. Flere mappekrav med medstudentrespons vil gjøre at lærer/veileder ikke må skrive ut mange mappekrav. Større fokus på læringsprosessen enn sluttproduktet vil også redusere behovet for utskrivning av mappekrav.

Det bør også gjøres mer omfattende vurderinger rundt bruken av flervalgsprøver. I dette studiet har slike fått en økende betydning, bl.a. som hjelpemiddel til å holde fokus på "bredde læring", i tillegg til andre mappekrav som i større grad gir "dybde læring". Her har vi gjort en rekke interessante erfaringer med flervalgsprøver, som bør følges opp og videreutvikles (både IKT-konsulenten og andre prosjektdeltakere har skrevet innspill med refleksjoner og forslag i forhold til dette).

## **4.5.6 Bruk av IKT i forbindelse med praksisstudiene**

### **Beskrivelse:**

Classfronter brukes også til kommunikasjon mellom praksislærer og studenter i egne praksisgrupperom. Det blir gitt veiledning på innlevering og tilbakemelding på den enkeltes planer for praksis, praksisrapporter, pleieplaner, refleksjoner. Avtaler om veiledning avtales i stor grad via Classfronter. Bruk av IKT-verktøy som PPS og vårt eget farmakologi-kurs ligger i eget Cf-kursrom.

### **Vurdering**

Også knyttet til praksisstudiene fungerer Classfronter som et nyttig verktøy for både studenter og praksislærere. Arbeider som ellers bare ligger hos hver enkelt student kan gjøres tilgjengelig for medstudenter.

I praksisveiledningen deltar mange lærere som til vanlig ikke arbeider på skolen. Dette har krevd mye opplæring. Dette krever ressurser, men praksislærerne har raskt satt seg inn i programmet.

Det er ønskelig å få til enda mer dialog om prakiserfaringer via nett.

Evaluerings skjemaene fra praksis bør også kunne innleveres digitalt. Et forslag kan være at praksislærere disponerer bærbar PC når de er i praksisfeltet.

#### **4.5.7 Ulike anvendelser av video**

(Se i tillegg omtale av streaming video ovenfor, i sammenheng med Studioundervisning.)

##### **Beskrivelse:**

Video-opptak er brukt til opptak av studioundervisning, brukt ved framlegg/dokumentasjon av feltarbeid, opptak i øvingsavdeling, opptak av forelesning lagt på nett.

##### **Vurdering:**

Opptak av trening i øvingsposten oppleves som en god metode for læring og gir rik dokumentasjon. Som erstatning for deltakelse på studioundervisning er det også nyttig. Instituttet har også gjennomført et eget prosjekt; "IKT i øvingsavdelingen" der videofilming brukes aktivt som del av læringsprosessen.

Det er ønskelig mer bruk av video til ulike formål og med nye teknikker, bl.a. for distribusjon via nett. Dette stiller krav til studentenes utstyr og linje. Det er ikke ønskelig å distribuere video-opptak fra alle forelesninger til alle studenter pga. opphavsrett og det ønskelige i at studenter møtes. Her er det en grensegang som bør avklares.

#### **4.5.8 Andre IKT-baserte kurs og hjelpemidler**

##### **Beskrivelse**

Læringsgruppene har tilgang på videokassetter i anatomi og fysiologi. HiT har kjøpt og inngått et samarbeid med Diakonhjemmets sykepleierutdanning om videreutvikling av et nettbasert farmakologikurs blant annet for å gjøre det mer interaktivt. Instituttet har tatt i bruk Praktiske Prosedyrer i Sykepleietjenesten, PPS og Gerica.

##### **Vurdering**

Kassetten i anatomi og fysiologi vurderes av studentene til å ha en begrenset nytteverdi. Farmakologikurset vurderes som et nyttig tillegg til pensum-bøkene, men har ikke elementer i seg som letter læringsarbeidet i stor grad. Det er et stort behov levendegjøring (video, animasjoner) av farmakologikurset. Det kan også være aktuelt å knytte det mer direkte mot mappekav. Det samme gjelder PPS som vurderes som et flott verktøy.

Det har vist seg vanskelig å gjennomføre videreutviklingen av farmakologikurset sammen med Diakonhjemmets sykepleierutdanning. Dersom man ikke kommer i gang med dette i løpet av høsten 2006, bør prosjektet skrinlegges og andre løsninger for en styrking av metodene i farmakologiundervisningen innføres.

Det er mange muligheter for å styrke læringsarbeidet via nettet via for eksempel videobaserte "triggere" kombinert med chating, skriftlige responser/innlegg osv. Egne kurs kan utvikles. Det anbefales sterkt å intensivere innsatsen på dette feltet.

#### **4.5.9 IKT og evaluering – kvalitetssikring**

##### **Beskrivelse**

CF brukes til hyppig og omfattende evaluering på alle kull etter hver samling ved at spørreskjema legges ut og besvares anonymt og elektronisk. I tillegg til nytt system for felles evaluering for HiT.

##### **Vurdering**

Evaluering på denne måten er ryddig og et svært arbeidsbesparende system. Svarprosenten er synkende utover i studiet, men fortsatt tilfredsstillende. De innsamlende data blir brukt til kontinuerlig justering av studiet.

Resultatene fra evalueringene bør tilbakeføres til kullene. Dette er igangsatt fra inneværende studieår.

Det bør vurderes om evaluering etter hver samling fører til evalueringstretthet hos studentene og at hyppigheten derfor bør reduseres.

Det er et behov for å systematisere og bearbeide data fra evalueringsskjema, fokusgruppeintervjuer og refleksjonsnotat i delrapporter årlig.

#### **4.5.10 Bruk av IKT i samarbeid og nettverk med andre skoler**

##### **Beskrivelse**

Det samarbeides bl.a. med Diakonhjemmet (DHS), HiO, HiVe (Vestfold).

Samarbeid med HiO i prosjekt om IKT-basert læring (HiO har søkt NVU-midler)

Det er opprettet eget Cf-rom for slikt samarbeid. Samarbeidet suppleres med e-post i tillegg til fysiske møter.

##### **Vurdering:**

Bruk av IKT i samarbeid og nettverk med andre skoler bør videreutvikles og vil være nyttige redskaper i faglige samarbeidsprosjekter og erfaringsutveksling.

#### **4.5.11 Opplæring og bruk av IKT- for studenter og ansatte**

##### **Beskrivelse**

Det er utviklet et fast opplæringsprogram for alle nye studenter ved HS. Dette tilbudet har vært enda mer omfattende for studentene på fleksibel sykepleie. Dette selv om vi her forutsetter en viss

brugerkompetanse fra starten av. De som ev. ikke har dette får tilbud om et todagers IKT-forkurs i forkant av semesterstarten. I fortsettelsen får hele kullet flere trinn med opplæring, i tillegg til tett oppfølging og rask støtte ved behov.

### **Vurdering**

God opplæring i bruk av IKT, samt tett oppfølging / støtte ved behov, er kritisk for at dette studiet skal fungere godt. Studentene virker stort sett godt fornøyde med hvordan dette har fungert så langt. En vanlig utfordring her er at studentenes forutsetninger ofte varierer svært mye. En løsning er da å tilpasse opplæringen slik at ikke alt blir obligatorisk for alle. Dette har vi forsøkt i økende grad, bl.a. ved å tilby forkurset. Denne tilpassingen bør sannsynligvis videreføres.

Kritisk er også opplæring og oppfølging av alle involverte ansatte. Dette gjelder også eksterne, bl.a. veiledere i praksisfeltet. Disse får også et rimelig godt tilbud, med opplæring i starten og relativt tett oppfølging i fortsettelsen. IKT-konsulenten bruker en del tid på de eksterne veilederne, derfor vil det nok være lurt å forutsette en viss brukerkompetanse også hos disse i fortsettelsen.

## **4.6 Kliniske studier**

### **Beskrivelse**

Kliniske studier blir avviklet prinsipielt likt med heltidsutdanningen i forhold til gjeldende Rammeplan og praksisplaner. 1. årets praksis i sykehjem har derimot en varighet på 8 uker mot 4 uker på heltidsstudiet, og er en veiledet praksisperiode som blir vurdert til bestått/ikke bestått. Studentene blir plassert i praksisgrupper i forhold til lærerveiledere for praksis. Det opprettes egne praksis-grupprom i *Classfronter* hvor lærer og studentene kan kommunisere, og studentene kan levere målplaner, pleieplaner, praksisrapporter, refleksjonsnotater og studiekrav/mappekrav.

I 1. året gis det klinisk veiledning i avdelingen. De andre årene kommer lærer ut i praksis og gir veiledning/refleksjonssamling oftest med utgangspunkt i pleieplaner/refleksjonsnotater som studentene leverer på forhånd i *Classfronter*.

Av organiseringsmessige grunner (p.g.a. ressursmangel i skolen) har det vært nødvendig å leie størsteparten av våre praksisveiledere utenfor skolens lærerstab. Vi bruker erfarne sykepleiere fra praksisfeltet som har interesse for studentveiledning. Både disse og de interne praksislærerne er blitt opplært i bruk av *Classfronter* og nettveiledning. Vi har avholdt møter mellom kullansvarlig og praksislærerne 2 -3 ganger i løpet av praksisperiodene for erfaringsutveksling, problemløsning og veiledning. Før studentene starter i praksis blir kontaktsykepleierne i de ulike avdelingene invitert til informasjonsmøter om det spesielle ved deltidsstudiet og generelle i krav til kliniske studier.

På lik linje med heltidsstudiet har også våre studenter mulighet for praktiske studier i utlandet knyttet til forebyggende og helsefremmende fokus.

Forut for de kliniske studiene har studentene praksisforberedende undervisning på skolen. Denne undervisningen består av både teoretisk innføring i og praktiske øvelser av diverse prosedyrer som er aktuelle for de forestående kliniske studiene.

Testing av praktiske ferdigheter blir i 1 studieår gjennomført i praksis med kontaktsykepleier og lærer til stede, og er en del av bestått/ikke bestått i kliniske studier. Denne testen er til forskjell fra tidligere tradisjonen med å avholde test i øvingsavdelingen før studentene starter de praktiske studiene. Testen blir ikke kalt en test, men ”Vurdering av praktiske og kommunikative ferdigheter”. Kriteriene for vurdering er de samme som ved den tradisjonelle testen i øvingsavdelingen på skolen.

I 2. studieår avholdes en ferdighetstest, i øvingsavdelingen, på mer avanserte prosedyrer, etter at studentene har avsluttet kliniske studier i spesialisthelsetjenesten. Testen vurderes til bestått/ikke bestått. Forut for testen gjør studentene video-opptak mens de trener på ferdighetene. Etterpå går de gjennom opptakene gruppevis for å vurdere seg selv og gi hverandre tilbakemeldinger. Studentene har gitt gode tilbakemeldinger på denne læringsformen.

Praksisforberedende undervisning i 3 og 4 studieår er rettet mot temaer og problemstillinger knyttet til aktuelle kliniske arenaer i psykisk helsevern, forebyggende sykepleie og kommunehelsetjenesten. Her er det ingen praktisk test.

### **Vurdering**

Vi har fått gode tilbakemeldinger både fra praksislærere og praksisfeltet på at våre studenter gjennomgående har en høy læringskompetanse. Vi har en antakelse om at dette kan være resultat av studiets overordnede ideologi/syn på læring, jf. pkt.2.

Studentene er også gjennomgående meget fornøyd med læringsmulighetene og læringsutbyttet av kliniske studier.

Bruk av så mye innleid personale til praksisveiledning stiller store krav til kvalitetssikring og ressursbruk spesielt i opplæring i nettverktøyet, og blir en ekstra utfordring for den enkelte kullansvarlige og IKT konsulent. Blant både innleide og faste lærere er det uttrykt tilfredshet med og nytte av møtene underveis med kullansvarlig.

Praksisforberedende undervisning i alle studieår blir vurdert svært godt. Vurderingssituasjonen i 1 års praksisstudier blir vurdert av både student, lærer og kontaktsykepleier som lærerike og retningsgivende for evaluering av studentens aktuelle nivå og mulighet for videre læring.

Testen i 2 år oppleves av studentene som skremmende, men også lærerike og bevisstgjørende på egen kompetanse.

Vi har ikke gjennomført omfattende konkrete evalueringer etter praksisperiodene på samme måte som vi gjør etter teorisamlingene. Vi ser nå at dette er en mangel og ønsker å gjennomføre slike evalueringer framover og starte ved avslutning av dette semesterets praksisperioder.

## **4.7 Pensumlitteratur**

### **Beskrivelse**

Pensumlitteraturen for fleksibelstudiet har i stor grad fulgt de utarbeidede listene for heltid.

Ett unntak har vært T.Mekki, S.Tollefsen, På terskelen – introduksjon til sykepleie som fag og yrke, Akribe 2000, som vi har beholdt i fleksibel sykepleierutdanning fordi både studentene og vi vurderte den som svært nyttig til selvstudium i klargjøring av sykepleiefokus.

Et annet unntak har vært at vi i forhold til forberedelser til internasjonal praksis, valgte å benytte en artikkelsamling som ble kvalitetsvurdert og godkjent.

De tre siste semestrene har vi vurdert pensum ut fra det som er godkjent for heltid, og deretter foreslått pensum for fleksibel sykepleierutdanning. Vi har lagt til litteratur og trukket ut litteratur, begrunnet våre valg og fått godkjenning av Dekan.

Fordi vi ligger litt etter i tid på oppstart av våre ”studieenheter”, har vi kunnet gå ut fra de listene som fagseksjonene har utarbeidet. Vi har vært nøye på å ikke ta ut bøker som studentene allerede har tatt i bruk. Dette har vi sikret ved å sette opp alfabetisk liste over all pensumlitteraturen for hele studiet. I denne listen viser vi hvilke kapitler som er aktuelle i hvilke deler av studiet. Med denne arbeidsformen har vi også prøvd å sikre at pensumbøker brukes gjennomgående, hvis de er egnet til det.

Det blir utarbeidet leseplaner for studentene i 1.studieår. Her kobles pensum til de ulike forelesninger i samlingsukene. Dette blir ikke praktisert i 2. 3. og 4. studieår. Forelesere blir oppmuntret og oppfordret til å legge ut disposisjon og henvisning til pensum i forkant av samlingsukene, 1 – 2 uker før de skal avvikle sin undervisning. I inneværende studieår har også noen kullkoordinatorene praktisert å henvise til pensum under tittelen på forelesningen i timeplanen.

Det er ikke noen fast rutine på å presentere pensum for studentene ved oppstart av nytt studieår.

Pensumlitteraturen er kvalitetssikret og godkjent i.h.t. Høgskolens Kvalitetssikringssystem.

### **Vurdering**

Det fungerer ikke i den grad som vi kunne ønsket i forhold til at forelesere legger ut sitt ”materiale” i *Classfronter* i god tid før forelesningene. Studentene får dermed mindre mulighet til å forberede seg til den aktuelle undervisning, noe vi opplever at de gjerne vil og også i stor grad gjør. Vurderingen her blir derfor mer en anbefaling for videre arbeid.

Arbeidet med pensum er særlig viktig i fleksibelstudiet da bøkene og kompendiene med aktuelle fagartikler er kilder studentene i stor grad henter fagforståelse fra siden de har mindre tilbud på direkte undervisning på skolen til forskjell fra studentene på heltidsstudiet.

Vi må utvikle andre/nye metoder på presentasjon av pensum og arbeide videre med utvikling av leseplaner.

I lærermøtene bør vi få mer diskusjoner om pensum, for eksempel; hvordan knytte pensum opp mot de ulike delene av fagplanen og få det fram i timeplanen.

## **4.8 Vurderingsordninger**

### **Beskrivelse**

#### *Bakgrunn for valg av mappevurdering*

På fleksibel sykepleie er mappevurdering valgt som vurderingsordning. Som del av planleggingsarbeidet for det fleksible studiet, innhentet prosjektgruppen mye informasjon fra blant annet Høgskolen i Oslo ved Inger Taasen som hadde hovedansvaret for deltidsstudiet i sykepleie.

På dette deltidsstudiet var mappevurdering som vurderingsordning innført allerede fra 2000. Informasjonen vi fikk på studiebesøk og i samarbeidet etterpå omfattet både hensikt med mappevurdering, utforming, teoretisk begrunnelse og erfaringer gjort ved Høgskolen i Oslo.

Prosjektgruppen gikk i tillegg inn på annen dokumentasjon av mappevurdering fra andre studiesteder.

Begrunnelsene for å velge mappevurdering som vurderingsordning på det fleksible studiet var flere.

1. Kvalitetsreformens stiller krav om endringer i vurderingsordninger med større vekt på fortløpende innleveringer og færre eksamener:

*"Departementet slutter seg til Mjøsutvalgets forslag om bruk av studentporteføljer/ mappevurdering og deleksamener som en hensiktsmessig måte for å kombinere undervisning og evaluering. Departementet mener at jevnlig evaluering som gir studentene hyppige tilbakemeldinger om utbyttet av læringsprosessen, skal inngå i studiene som en del av undervisningsarbeidet." (St.meld. nr. 27 2000/2000). (Jf. pkt. 3.1.)*

Det fleksible studiet er et "fjernstudium" med stor vekt på selvstudium. Studentene har lange perioder med lite fysisk kontakt med studiestedet. Å opprettholde studieprogresjon og motivasjon kan være vanskelig uten denne kontakten. Mappevurdering er en arbeidsform som nettopp bygger opp om selvstudier ved at studentene må arbeide fortløpende og ikke i "skippertak" med pensum og annet relevant stoff. Mappekrav som er gruppekrav tvinger studentene til å bidra i hverandres læringsprosess og til å lage et lokalt læringsmiljø.

2. Kvalitetsreformen stiller krav om tettere oppfølging av studentene og kontinuitet i tilbakemeldingene fra lærer til student. Gjennom studentenes arbeid med mappekrav, kan nettopp studentene følges opp av lærer/veileder i læringsarbeidet kontinuerlig, få tilbakemeldinger som bidrar til vekst og utvikling. Mappen skal være en pedagogisk dokumentasjon der både innsats og utvikling skal dokumenteres.
3. Innenfor denne nye studieformen måtte det uansett gjøres tilpasninger av de eksisterende studiekrav og eksamener. Å vurdere å ta i bruk mappevurdering var derfor naturlig som del av dette. Samtidig var det mulig å bygge på, tilpasse og viderebruke studiekrav som lå i fagplanen allerede inn i de nye mappekravene.
4. Heltidsstudiet i sykepleie er i stor grad organisert i moduler. Undervisning, studiekrav, tester, eksamener knyttes til de ulike hovedemnene og er i liten grad integrerte. Å overføre modulbaseringen direkte på det fleksible studiet ble vanskelig. Dersom en



samling skulle avsettes til nat.vit fag, den neste til sykepleie, så ville emner bli presentert svært fragmentert. Man valgte å lage et opplegg der hovedemnene i studiet arbeides med parallelt. Dette ga muligheter for å lage integrerende mappekrav som bestod av mer enn ett hovedemne.

5. På det fleksible studiet er bruk av e-læring og nett viktige metoder. Det syntes enkelt å tilpasse mappekravsordningen inn i bruken av nettet som kommunikasjons- og læringsarena. Innleveringer av mappekrav, diskusjoner, samarbeid rundt ulike oppgaver gjøres via nettet i *Classfrontier*.
6. Bruk av mapper på det fleksible studiet betyr mye skriving. Å skrive kan bety god læring. Gjennom skrivingen tvinges en til refleksjon, formulering og bruk av fagspråk. For studenter som ikke oppholder seg mye på studiestedet vil skriftlig arbeid via mappeformen kunne kompensere for mindre grad av undervisning, diskusjoner i klasserom og med lærer/veileder.
7. Ved deltidsstudiet på Høgskolen i Oslo, var det gjort positive erfaringer med mappevurderingsordningen. Studentene der har vist høy grad av aktivitet i egen læring, Studentene selv har evaluert mappevurderingsordningen som krevende, motiverende og lærerik. Praksisfeltet har rapportert om selvstendige, motiverte og aktive studenter.

#### *Utforming av mappevurderingsordningen*

På det fleksible studiet la man følgende definisjon av hva en mappe er til grunn:

*"En mappe kan beskrives som en systematisk samling av arbeider og andre former for dokumentasjon som til sammen gir et bilde av en students utvikling og læring innenfor et visst område. En mappe kan altså inneholde alt fra besvarelser av studiekrav til egne og andres vurderinger av studentens teoretiske og praktiske arbeider / erfaringer" (Taasen 1999).*

Mappevurdering som vurderingsform skal være en rettesnor for hva studentene kan gjøre videre, forbedre, ikke en berømmelse eller sanksjon for hva studentene har gjort. Hensikten med vurderingen skal flyttes fra et system for kontroll av kunnskap til et system som har læring som gjennomgripende hensikt. (Taasen, Havnes, Lauvås 2004)

Ulike typer arbeider, som mappekrav; større oppgaver, logger, notater, refleksjoner, praksisrapporter, pleieplaner, resymeer, flervalgstester, læringsmål og læringsplaner blir registrert. Mappen kan også inneholde video/CD som dokumentasjon. I tillegg har vi valgt å legge praksisstudiene inn som mappekrav.

Det er et mål å utvikle mappekrav som sikrer studentaktivitet både gruppevis og individuelt. Etter å ha gjennomført flervalgstester på nettet, gjør for eksempel studentene en egenvurdering av eget nivå, og utformer plan for eget og gruppens arbeid med faget videre.

Som del av feltarbeidet i andre år, er studentene opponenter for hverandres oppgaver. En gruppe setter seg inn i en annen gruppes rapport og kommer med responser ut fra valgte kriterier. Som en del av arbeidet med den avsluttende bacheloroppgaven laget hver student prosjektplan. Studentene deltok aktivt i oppgaveseminarer der alle la frem problemstillingene sine, forslag til teori, drøfting etc. Det ble gitt mye medstudentrespons på oppgaveseminarene.

Ved enkelte studier skilles det mellom ulike typer mapper; for eksempel dokumentasjonsmappe og nærværsmappe. Dette er ikke gjort ved vårt studium.

Produksjon av arbeid og studiepoeng har blitt dokumentert ved at det har blitt knyttet studiepoeng til de enkelte mappekravene, enten de har vært formativt eller summativt vurdert. I tråd med mappetankegang er dette problematisk. For de formativt vurderte mappekrav skal det ikke utløses studiepoeng før de har vært trukket inn i en sluttvurdering. For studieåret 2006/2006 legges ikke studiepoeng på hvert enkelt mappekrav, men bare på mappekrav som blir vurdert summativt. Å finne gode løsninger der den pedagogiske tenkningen synliggjøres og som tilfredsstiller det studieadministrative systemet er fortsatt en utfordring.

Enkelte mappekrav er kun knyttet til ett hovedemne, mens andre integrerer flere hovedemner. Det er utarbeidet kriterier som skal legges til grunn for vurdering av de enkelte mappekravene. I noen mappekrav velger studentene selv kriteriene.

Det vektlegges at kravene til studentene skal ikke være mindre og færre, men tydeligere formidlet. Noen ganger skal studentene bli møtt med vurdering som har til hensikt å støtte læringen. Andre ganger er hensikten å kontrollere hva studenten har lært. Det er altså to former for vurdering; vurdering FOR læring og vurdering AV læring. (Ibid)

For å styrke vurdering FOR læring gis det både veiledning i arbeidet med mappekravene og tilbakemeldinger til studentene på fullførte mappekrav. En annen viktig faktor er bruk av merdstudentrespons. Å vektlegge medstudentrespons betyr ikke at studentene skal ta over lærernes ansvar for vurderingen, men å få muligheten til å oppøve viktig kompetanse.

I de to første årene av prosjektet, ble alle mappekrav vurdert til bestått/ikke bestått gjennom studieåret. Noen mappekrav ble trukket ut til fastsetting av gradert karakter som til sammen ble summert i en integrert karakter for studieåret.

Ekstern sensor ga prosjektgruppen tilbakemelding om at å gi bestått/ikke bestått innebærer å gi standpunkt karakterer gjennom hele studieåret. Dette er ikke i tråd med mappevurdering der poenget er at studenten underveis i studieåret jobber med flere ulike mappekrav som ferdigstilles og registreres, men ikke godkjennes innholdsmessig. Det gis veiledning underveis, men ikke på sluttproduktet. Dette omtales som formativ vurdering. Den summative vurderingen integrerer flere emner og flere mappekrav som studenten har levert. Hensikten med den summative vurderingen er å få et godt inntrykk av den fagkompetansen studenten sitter inne med.

For å følge opp rådene fra ekstern sensor/veileder ble det fra studieåret 2004/2005 gjort et skille mellom formativ og summativ vurdering. For studenten fremkommer vurderingsformen (formativ eller summativ) i oversikten over mappekravene.

Summativ vurdering knyttes til fortsatt ett eller to mappekrav. I tillegg gis det karakter bestått/ikke bestått for praksisstudier, flervalgstester og ferdighetstester.

I utformingen av mappekravene er det lagt opp til stor grad av studentaktivitet

Dette er vedtatt i retningslinjene for mappevurdering. Retningslinjene ligger i kantina i *Classfronter* der alle kull på fleksibel sykepleie har tilgang. Retningslinjene har blitt revidert i tråd med råd fra ekstern sensor.

#### *Bruk av ekstern sensor*

Stortingsmelding 27 (2000/2001) peker på sammenhengen mellom læringsformer og evaluering og trekker derved slutningen om at bruk av ekstern sensor kan reduseres:

***"Etablering av nye studieopplegg og nye undervisnings- og evalueringsformer gjør at bruken av ekstern sensor bør endres, slik at ekstern sensor kan medvirke på andre måter enn det som er vanlig i dag, for eksempel gjennom ekstern medvirkning i selve systemet for sensur."***

***( Stortingsmelding 27 (2000/2001)***

Et viktig element i mappevurdering er vurdering av prosessen. En slik vurdering må/bør være knyttet til læringskonteksten. Her ligger utfordringer i forhold til bruk av ekstern sensor.

I prosjektet er det i tråd med kvalitetsreformen valgt å bruke ekstern sensor på ulike måter. En måte er at sensorene kontrollerer at det velges en eksamensform som fungerer og at lærerne følger opp denne i tråd med retningslinjene. En annen måte er at ekstern sensor leser igjennom noen besvarelser og får deretter intern sensors kommentarer. Disse diskuteres og ekstern sensor kan be om en utdyping av kommentarene fra intern sensor. Oppgaven er både å "evaluere evalueringene" og å evaluere utdanningen (Raaheim og Raaheim 2002).

En tredje måte er at ekstern sensor er med i utarbeidelsen av oppgaveteksten.

En fjerde måte er å bruke ekstern sensor på alle oppgaver knyttet til ett bestemt mappekrav.

I studieåret 2005/2006 er alle former brukt.

#### **Vurdering**

**Studentene** uttrykker stor grad av tilfredshet med mappevurderingsordningen. De uttrykker at de lærer mye, de integrerer ulike fag og emner, de kan arbeide både individuelt og i læringsgruppene, og de må arbeide kontinuerlig og ikke i skippertak. Noen sier at de går tilbake til "gamle" mappekrav og bruker de om igjen.

Samtidig hevder mange at en del mappekrav har vært for store, mange etterspør i stedet flere små mappekrav.

Studentene ønsker også bedre oversikt over hvilke mappekrav som ligger foran slik at de kan planlegge studiene bedre. Alle mappekrav bør bli "gitt ut" ved studiestart.

Flere studenter hevder at integrering av ulike fag i de enkelte mappekravene har vært positivt. Gjennom dette har de sett sammenhenger mellom ulike emner og fag og deres betydning for sykepleiefaget.

Å arbeide i læringsgruppene med mappekravene har vært slitsomt, krevende, utfordrende og lærerikt. Det er mest i arbeidet med gruppekravene at gruppene har jobbet samlet. Noen grupper har også jobbet med sammen om individuelle mappekrav og andre deler av pensum.

Mange uttrykker at de ikke kunne klart å gjennomføre dette studiet uten å være i en læringsgruppe. Sammenhengen mellom mappevurdering og læringsgruppene er derfor viktig.

**Lærereens rolle** er i følge studentene viktig som del av mappekravsordningen. At lærer/veileder er tilgjengelig, gir konkrete råd, er motiverende og positiv, angis som viktig av studentene.

Dette underbygges av studier som ble referert på en større konferanse i Sverige. "Å bli sett" som student av lærer er avgjørende for læring.

Studentene ser også positivt på at de har en fast lærer som veileder i gruppa. At ulike lærere er inne og veileder kan oppleves forvirrende i forhold til læringsprosessen. Noen uttrykker at ulike lærere gir ulike signaler om oppgaveskriving/mappekrav.

Lærere veileder ulikt og vektlegger ulikt hva som er riktig/galt osv i ulike oppgaver. Dette angir en del av studentene som problematisk. På den ene siden så vil det alltid være ulikheter mellom lærere, samtidig så er dette problematisk dersom dette medfører at studentene ikke "finner veien og retningen" i læringen sin.

Lærerne bør ha en viktig rolle i forhold til å få gruppene til å fungere. Dette er helt grunnleggende for å kunne høste av de gevinstene som mapper gir.

Jf. pkt. 4.2.

På det fleksible studiet er den **skriftlige veiledningen** den viktigste veiledningsformen, dette fordi mange av studentene bor langt fra studiestedet. Ingen av studentene angir dette som problematisk. Tvert imot så sier flere at de ved skriftlig veiledning kan gå tilbake til det læreren har skrevet gjentatte ganger, og dette er lærerikt.

**Skriftlig tilbakemelding** på mappekravene verdsettes høyt av studentene i forhold til læring. Mange studenter ønsker også gradert karakter på mappekravene underveis og stiller spørsmål ved at gradert karakter bare gis ved sluttvurderingen.

Bruk av *Classfronter* i mappevurderingsordningen kan synes uproblematisk for studentene. Det har vært få problemer knyttet til innlevering på nettet. Tilbakemeldinger på mappekrav er gitt på ulike måter fra lærer. Flere studenter angir at de ønsker å ha tilbakemeldingene i porteføljen, dette gir best oversikt.

Etter at blant annet ekstern sensor og studentene etterlyste større grad av medstudentrespons, har dette blitt innarbeidet i flere mappekrav. Ved feltarbeidet er studentene opponenter for hverandre. I andre mappekrav legger studentene frem målsettinger, resultater fra tester og gir hverandre respons på dette.

**Lærerne rapporterer** at veiledning, tilbakemelding og sensureringer er arbeidskrevende. Det er nå satt av 25 timer til veiledning og vurdering/sensurering pr student i de to første studieårene og 20 timer til det samme i de to siste årene.

Å skulle si noe sikkert om nivået på mappekravene som studentene har levert, er vanskelig. Det er stor variasjon blant studentene på fleksibel på samme måte som blant studentene på heltid. Det vi kan se er utviklingen hver student har fordi det innleveres mye skriftlig tekst. Ved at studentene i stor grad bygger videre på egne arbeider og erfaringer og opplevelser fra praksis, må de levere selvstendige arbeider. Ved sensureringen av bacheloroppgavene for kull 2002, ble det brukt ekstern sensor på samme måte som på heltid. Resultatene var veldig gode. Mange av studentene hadde tatt tak i temaer de i utgangspunktet visste lite om, men som de ønsket å lære mer om. Det var mange spennende problemstillinger.

Innenfor de naturvitenskaplige emnene er det reist spørsmål om nett-tester hjemmefra og integrerte hjemmeeksamener sikrer at studentene arbeider godt nok med disse temaene. Dette i motsetning til skoleeksamener innenfor disse fagområdene. Dette vet vi ikke noe sikkert svar på pr i dag. Å sikre at mappemetodikken også tar høyde for de naturvitenskaplige emnene er viktig.

#### *Utfordringer videre*

- Fortsatt må det arbeides med at studentene skal ha mer fokus både på læringsprosessen og resultatene. Å øke studentaktiviteten i form av større grad av medstudentresponser må det arbeides mer med.
- Å få til gode summative vurderinger der mappekrav som er formativt vurdert trekkes inn er en stor utfordring som vi må arbeide videre med.
- Å ta i bruk videofilming som mappekrav skal videreutvikles.

- Å utvikle mappekrav med klare tekster som både motiverer, engasjerer og stiller krav som er i tråd med det nivået studentene er på, må det arbeides videre med.
- Størrelse og kompleksitet på mappekravene må revideres med det mål at mappekravene er korrekt vektet i forhold til fagemnene i studiet.
- Flervalgstestene må forbedres ved å utvikle flere og mer varierte spørsmål, sikre at alle emner er tatt med, gjøre utvelgelse og gjennomføring enklere
- Mappekrav innenfor de naturvitenskapelige emnene må videreutvikles med tanke på form og innhold.

## 4.9 Studentveiledning

### Beskrivelse

Studentveiledning skjer både faglig og administrativt. I dette avsnittet vil vi se spesielt på den administrative studieveiledningen.

Fra oppstarten av prosjektet har det vært trukket inn administrative ressurser for å spesielt å bistå studentene i studieadministrative spørsmål, spørsmål knyttet til IKT, studentevalueringer og kvalitetssikring. Det har vært tatt aktive grep for å knytte den administrative ressursen nærmere studentene enn hva tilfellet er ved de andre studieløpene ved avdelingen, f. eks sykepleiestudiet på heltid og de øvrige sosialfagene.

### *Studentenes tilgang på studieveileder.*

Studieveilederen har også gjort seg nytte av nyere kommunikasjonsteknologi for å øke den ovennevnte tilgjengeligheten. I første rekke har det dreid seg om programmet *Classfronter*

Kontakten har gått via *Classfronter* gjennom utlegging av informasjon, innsending av spørsmål på vegne av hele kullet. *Classfronter* har også vært brukt til løpende dialog med studentene, samtidig som den utstrakte bruken av denne type informasjonsteknologi har også gjort det enklere for studentene å bruke ordinær e-post, enn hva tilfellet har vært for studenter ved andre studieløp når studieveileder kontaktes.

### **Hva har kontakten for en stor del dreid seg om?**

Studentene ved dette studiet skiller seg fra fulltidsstudentene på enkelte områder. I første rekke er det knyttet til at de er deltidstudenter og følgelig er tilstede ved skolen i mindre grad enn hva tilfellet er for studentene i fulltidsløpet. I tillegg er alderssammensetningen er noe annerledes, dvs. at studentene gjennomsnittlig er noe eldre hva tilfellet er for fulltidsløpet.

Begge deler kan være noe av forklaringen på at studieveiledertjenestene er annerledes enn hva tilfellet er for fulltidsstudentene. Den IKT-relaterte kontakten er allerede nevnt. En annen ting er henvendelsenes innhold hvor bla. deres status som deltidstudenter bla. gir dem andre utfordringer over institusjoner som Statens lånekasse bla. Eksempelvis kan det nevnes at statusen som deltidstudent kombinert med en attføringssituasjon, i en rekke tilfeller har komplisert forholdet til

Lånekassen. Denne type problemstillinger o.a. har tatt mye av den adm. ressursen knyttet opp mot prosjektet fleksibel sykepleie.

### **Vurdering**

*Hva har denne forholdsvis nære kontakten med studentene ført til?*

Hva den administrative delen har bidratt med alene i forhold studentens trivsel og læringsmiljøet forøvrig, er vanskelig for ikke å si umulig å si noe helt eksakt om det vi imidlertid vet er at vi har en relativt lavt antall studenter som hopper av studiet sett i forhold til både fulltidsløpet i sykepleie og i forhold til de andre deltidsutdanningene som rett nok dreier seg om videreutdanninger ved avdelingen. Jf. pkt. 4.2. I forhold til andre deltidsløp i sykepleie ved andre institusjoner, kommer vi også relativt bedre ut. . At dette har noe med den forholdsvis tette oppfølgingen av studentene å gjøre på både faglig og adm. nivå, ser vi imidlertid på som ganske innlysende.

I enkelttilfeller har også studenter som har brukt de studieadministrative tjenestene ytret seg positivt om den tette oppfølgingen, og påpekt at det har vært medvirkende til at man har holdt fast ved studiet. Erfaringer fra videreutdanningene har vist oss at svært mange i permisjon ikke vender tilbake etter permisjonstidens utløp. Ved dette studiet har vi derfor aktivt fulgt opp studenter i permisjon gjennom muntlig og skriftlig kontakt. På den måten kan vi ha bidratt positivt til at flere vender tilbake etter at permisjonen har utløpt enn hva tilfellet er for de andre utdanningsløpene. I den sammenheng har også flere av de tilbakevendte studentene uttrykt at oppfølgingen har vært positivt for dem under permisjonstiden. Bl.a. har utsagn om at de slik sett har følt seg sterkt ønsket ved studiet, som igjen har gjort sitt til at de har valgt å vende tilbake eller at det har gjort det langt lettere for dem å gjøre det.

*Organiseringen av studiets betydning for studieveiledningen*

Selve organiseringen av prosjektet av åpenbart hatt også hatt betydning for hvordan man har greid å følge opp studentene på administrativ og faglig side. Ved bla. å trekke adm. ressurser inn i selve studieplanleggingen, har det lyktes å skape en større integrasjon mellom de ulike tjenestene som tilbys studenter av både faglig og adm. art. mao. har denne helhetlige tenkningen knyttet til hva og hvordan man skal tilby tjenester til studentene ført til at studentene totalt sett har fått en enhet å forholde seg til.

## **4.10 Læringsmiljø**

### **Beskrivelse**

Med "læringsmiljø" menes de faktorene som påvirker studenters læringsutbytte (Fagplan for Bachelorstudium i sykepleie, kull 2005, HiT). Lov om universiteter og høyskoler tillegger styret ved høyskolen "det overordnede ansvar for studentenes læringsmiljø. Styret skal, i samarbeid med studentsamskipnadene, legge forholdene til rette for et godt studiemiljø og arbeide for å bedre studentvelferden på lærestedet. Styret har ansvar for at læringsmiljøet på institusjonen, herunder det fysiske og psykiske arbeidsmiljø, er fullt forsvarlig ut fra en samlet vurdering av hensynet til studentenes helse, sikkerhet og velferd."

Ved fysisk læringsmiljø menes faktorer knyttet til fysiske forhold ved undervisningsstedet. Dette kan være lokaliteter, teknisk utstyr og innretninger, tilrettelegging av studiesituasjonen for studenter med særskilte behov, studiemiljø og studentvelferd.

Andre faktorer knyttet til læringsmiljø ved fleksibel sykepleieutdanning vil være læringsgrupper, samlingsuker på studiested, studiuundervisning og *Classfronter*, lærer/veilederrollen (tilgjengelighet), kontakt med klassetillitsvalgt og vurderingsordninger.

Strategiene som ble valgt ifht. læringsmiljø ved oppstarten av prosjekt fleksibelt sykepleiestudium, var knyttet til følgende sentrale områder nevnt i Kvalitetsreformen:

1. Bedre veiledning for alle studenter
2. Studieavtale mellom student og studiested
3. Mer studentaktive undervisningsformer
4. Jevnlige tilbakemeldinger gjennom studieåret
5. Nye og varierte vurderingsformer
6. Mindre bruk av store eksamener ved semesterslutt

Det sosiokulturelle læringsperspektivet var en grunnleggende idé for opprettelsen av læringsgrupper i det fleksible sykepleiestudiet (Myhra og Sars, 2002). Når læring ikke forstås bare som en individuell handling, men noe som skjer i relasjonen mellom den som lærer og omgivelsene og at kunnskap blir til i samhandling med andre, blir kunnskap et produkt mellom personer, miljøet og den situasjonen kunnskapen oppstår i.

Ved etableringen av det fleksible studiet ble det lagt vekt på å fremme samarbeidslæring, forstått som en organisert gjensidig avhengighet i gruppen og sosiale ferdigheter hos gruppemedlemmene. Vektleggingen av samarbeidslæring ble begrunnet i rammeplanens (2000) krav om utvikling av kompetanse til å etablere personlig kontakt, kommunisere, arbeide på lag og løse konflikter.

Det var også et mål å bidra til å utvikle gode læringsfellesskap, kjennetegnet ved at studentene får kunnskap om læreprosesser, om hvor kilder finnes og kan brukes, om læring ved samarbeid, om målet for læringen og om kriterier for god og dårlig kvalitet, om hvordan man skal framstille/ framføre resultatet av egen læring, at studentene fikk kontroll over egen arbeidstid og arbeidsinnsats, at de fikk evne til å gjenkjenne virkeligheten bak pensum, motivasjon, utholdenhet, selvtillit, personlig trygghet og evne til å utnytte egen kreativitet.

I det fleksible sykepleiestudiet valgte man å etablere læringsgrupper, formelle, langvarige homogene grupper som skulle være kjernen i samarbeidslæringen og læringsfellesskapet.

Valget av læringsgrupper som sentral læringsstrategi i det fleksible sykepleiestudiet baserte seg blant annet på forskning som har vist at samarbeidslæring bidrar til at studentene får en bedre indre motivasjon, de bruker mer tid og gjør en større innsats for å lære. Dermed får de bedre prestasjoner og større produktivitet. De får bedre langtidsminne, bedre evne til kritisk tenkning og bedre evne til resonnement. Samarbeidslæring gir flere positive relasjoner mellom studentene og kan bidra til bedre psykisk helse



## **Vurdering**

De fleste faktorene her er vurdert i andre sammenhenger i denne rapporten. Her gis det kommentarer i forhold til "læringsmiljø".

### Læringsgrupper

Læringsgruppene blir dermed den sentrale delen av studentenes læringsmiljø. Hvordan disse gruppene fungerer er dermed avgjørende for studentenes læring. Gruppene er i stor grad selvstyrte, de velger selv hva de vil arbeide med, og hvordan de skal arbeide med lærestoffet.

Studentene har gitt god tilbakemelding på at læringsgruppene, når de fungerer godt, har fungert etter intensjonen, som arenaer for samarbeidslæring. Gruppene gir styrke, motivasjon og de stimulerer til prestasjoner. Men studentene er svært avhengige av at læringsgruppene fungerer godt. Det betyr at miljøet i gruppene har avgjørende betydning for studentenes læring. Etablering og vedlikehold av gode, velfungerende grupper er dermed av stor betydning for studentenes opplevde læringsmiljø. I etableringsfasen har man benyttet en rekke strategier: Forhåndsinformasjon, god mottagelse av studentene, bli-kjent-tur, undervisning om gruppeprosesser. I "driften" av gruppene har en rekke faktorer vist seg å være av betydning for miljøet i gruppene: Trygghet, åpenhet, god struktur, klar agenda, jevnlig revidering av kontrakter, god tilgang på veileder.

I grupper som ikke fungerer godt, som blir for løse eller splittet, kan det utvikles konflikter og dårlig læringsklima. Endring av gruppesammensetningen har i noen tilfeller vært nødvendig.

### Samlingsuker på studiested

For studentene har samlingsukene gitt mulighet til å utvide studiemiljøet ved at de får møte de andre i klassen og bli bedre kjent. De gruppene som møtes sjelden fysisk, som kommuniserer mest via nett, får også treffe hverandre fysisk, og har gjerne benyttet samlingsukene til intensivt samarbeid utenom de oppsatte skoletimene, også til møter med veiledere.

Tiden i samlingsukene oppleves som verdifull for deltidsstudentene, og de har også høye forventninger til undervisningen. De ønsker primært intensive forelesninger og tid på øvingsavdelingen. Dersom lærere ikke behersker det tekniske utstyret (som videokanon eller powerpoint) eller holder ustrukturerte forelesninger, eller det ikke blir alternative opplegg ved sykdomsforfall, blir de raskt frustrerte, og opplever at dyrebar tid blir sløst bort. På samlingsukene er kontakten med kullansvarlig lærer viktig.

### Studioundervisning og Classfronter

Læringsmiljøet kan oppleves forskjellig når det undervises via studio. Studenter som er tilstede i undervisning opplever dette nesten som vanlig klasseromsundervisning. Studentene som sitter i de andre studiene kan lett bli tilskuere. Det kan tenkes at erfaring både for studenter og underviser kan bidra til at studenter i fjernere studio kan inkluderes mer i dialoger.

En rekke faktorer bidrar positivt til at "læringsmiljøet" kan utvikle seg positivt på *Classfronter*: God opplæring, initiativ fra veileder, at både studenter og lærere er ofte nok på nett, relativt rask

respons, konkrete tilbakemeldinger på faglige spørsmål, opprettholde et visst skille mellom faglig og sosial kommunikasjon

#### Veiledning og tilbakemeldinger fra veileder, tilgjengelighet på veileder

Vi har erfart at veilederen har stor betydning for etableringen av miljøet i gruppene og for at gruppene skal lære å lære. I begynnelsen av studiet er mange grupper usikre på hvordan de skal benytte veileder og hva veilederen kan bidra med. For noen kan det være en barriere å ta kontakt med veileder. Hvis noen grupper føler seg avvist av veileder i begynnelsen, kan det hemme deres initiativ i forhold til å ta kontakt senere. Dette kan også få betydning ved bytte av veileder. Det kan se ut som om veileder bør ta initiativ i begynnelsen, for så å overlate mer av initiativet til gruppene selv når de blir tryggere, mer modne og får mer erfaring med å motta veiledning.

Studentene verdsetter raske tilbakemeldinger når de arbeider med mappekav. Å vente 5 dager på respons er som regel lenge. Mange grupper gir uttrykk for at kontakten med veilederne har stor betydning, at de lærer mye av veiledningen. Lærere som motiverer, er positive og gir råd bidrar til et godt læringsklima. I praksisstudiene har både lærerveiledere fra skolen og dyktige kontaktsykepleiere stor betydning for studentenes læring.

#### Fysisk læringsmiljø

Studentgruppene på fleksibel er litt for store for klasserommene i L-bygningen (L111, L114 og L115), hvor mye av undervisningen har foregått. Det er ofte overfylt i klasserommene. Studentene opplever at de blir sist prioritert, og beklager at de gjentatte ganger har samlingsuker i høst og vinterferier.

Nye vurderingsformer og færre store eksamener nevnes også nevnt som viktige læringsmiljøfaktorer, som har gjennomsyret det fleksible studiet. Vurderingsordningene er beskrevet under pkt. 4.8.

## **4.1 I Studiekvalitetsarbeid**

### **Beskrivelse**

Studiekvalitetsarbeidet ved Institutt for helsefag er forankret i St. meld. Nr. 27. (2000-2001), Handlingsplan for studiekvalitetsarbeidet ved Høgskolen i Telemark (2001 – 2004) og Kvalitetshåndbok ved utdanningsvirksomheten ved høgskolen i Telemark samt Serviceerklæringen. Gjennom fokus på studiekvalitetsarbeidet mener vi å øke student tilfredsheten, styrke studiemiljøet samt øke studentenes medvirkning i utvikling av studiet, øke studentgjennomstrømmingen og dermed også øke studiepoengproduksjonen, jf. pkt.4.0.

I arbeidet med studiekvalitet på det fleksible sykepleierstudiet har vi lagt fokus på tre sentrale områder: Undervisningskvalitet, student medvirkning og studiemiljø.

For å sikre undervisningskvalitet, studentmedvirkning i utvikling av studiet og studiemiljøet har vi utprøvd fire spesielle tiltak på det fleksible studiet:

- Oppsummeringsmøter etter hver samling
- Studentevalueringer etter hver samling

- Fokusgruppeintervjuer hvert studieår

Målsettingen med disse tiltakene er å raskt kunne endre undervisningsopplegg eller nivå på undervisningen der det er tjenelig.

Nedenfor vil vi se nærmere på disse.

- Oppsummeringsmøter etter hver samling

På den siste dagen i hver samling er det avsatt en time til oppsummering av samlingen. Kullansvarlig leder denne oppsummeringen.

I oppsummeringen legges det vekt på å få fram studentenes middelbare synspunkter på samlingens undervisning og aktivitet.

Målsettingen med disse oppsummeringsmøtene er å bidra til å utvikle en aktiv studentrolle i samarbeid med andre studenter og lærer for å bidra til utvikling av studietilbudet. Ting som umiddelbart kan endres på blir avtalt her. Synspunkter som kommer fram som må utredes nærmere i samarbeid med kullet og prosjektgruppa, blir viktige tema i studentevalueringen i etterkant av samlingen.

Erfaringene så langt med disse møtene er svært gode. Studentene og lærerne opplever disse som meningsfulle og viktige med hensyn til det å bli hørt og ha reell innflytelse på utvikling av studietilbudet.

- Studentevalueringer etter hver samling

Studentevalueringene er for studietilbudet et viktig hjelpemiddel for å oppnå bedre studietilbud og bedre undervisning. Med dette mener vi at studentevalueringene brukes til:

- Å henlede oppmerksomheten på kvaliteten av studietilbud og undervisning
- Være et hjelpemiddel for lærere i arbeidet med å se kritisk på egen undervisning med sikte på hva som bør fortsette, videreutvikles eller forbedes.

Studentevalueringene gjennomføres 3 – 4 dager i etterkant av undervisning. Skjemaet som brukes er elektronisk og inneholder standardiserte spørsmål med mulighet for supplering med spørsmål som er tilpasset den enkelte samling eller er knyttet til aktuelle områder. Data samles inn via Classfronten og aggregeres der. Undervisningsleder utarbeider rapportene og distribuerer de i prosjektgruppa. Kullansvarlig har ansvaret for oppfølging og tilbakemelding til eventuelle eksterne lærere samt til studentene og deres tillitsvalgte. Instituttleder holdes også oppdatert om resultatene av studentevalueringene.

Skjemaet som brukes er elektronisk og inneholder standardiserte spørsmål med mulighet for supplering med spørsmål som er tilpasset den enkelte samling eller er knyttet til aktuelle områder. Studentevalueringene fanger også opp synspunkter på veiledning, læringsgruppearbeid og studioundervisning.

Studentevalueringene på det fleksible studiet har god oppslutning. I gjennomsnitt ligger svarprosenten på om lag 55 - 60 % noe som må sies å være meget bra. Dette viser at studentene er opptatt av og med disse evalueringene får oppleve endring. Studentene gir også uttrykk for dette i samtaler og på møter.

- Fokusgruppeintervjuer hvert studieår

For kull 2002, 2003 og kull har vi gjennomført fokusgruppeintervjuer med alle læringsgruppene. Hovedfokus her har vært læringsutbytte, læringsmiljø og IKT.

Læringsgrupper er et viktig element i den fleksible sykepleierutdanningen. Her foregår utveksling av erfaringer og kunnskaper mellom studentene. Arbeid med mappekravene og veiledning foregår også her.

Målsettingen med Fokusgruppeintervjuene er todelt:

- Komme dypere inn på ulike områder i undervisningen prosjektet har spesielt fokus på
- Studentene egen opplevelse av læring og læringsutbytte samt evaluering av egen innsats.

Fokusgruppeintervjuene organiseres en gang hvert år. Prosjektgruppa fordeler studentene læringsgruppene seg imellom. Fokus for intervjuet er bestemt på forhånd. Intervjuene bærer preg av samtaler og diskusjoner mellom lærere og studenter og studentene seg imellom. Hovedpunktene blir notert og alle intervjuene fra læringsgruppene på de enkelte kullene blir oppsummert og gjennomgått. Data fra disse intervjuene brukes i likhet med oppsummeringsmøter og studentevalueringer til å utvikle studietilbudet.

Denne form for evaluering av undervisning, veiledning, og læring brukes av oss som et hjelpemiddel til kommunikasjon mellom lærere og studenter der undervisning og læring betraktes som et felles anliggende. Studentene skal på denne måten ikke få anledning til å gli inn i rollen som "konsumenter" av undervisningen med definere seg som aktive samarbeidspartnere både for medstudenter og lærere.

Studiekvalitet i kliniske studier er viktig. Det legges derfor vekt på praksisforberedende arbeid på samlinger og i læringsgrupper. Jf. pkt 5.6.

Avdeling for helse- og sosialfag ved Institutt for helsefag har avtalefestede praksisplassavtaler med alle kommunene (18) i Telemark gjennom en overordnet intensjonsavtale med KS-Telemark. Denne avtalen reforhandles i 2005 og en "ny" avtale vil foreligge ved utgangen av februar.

På bakgrunn av omorganiseringen innen spesialisthelsetjenesten fra fylkeskommunalt ansvar til statlig gjennom opprettelsen av regionale og lokale helseforetak har vi forhandlet fram en overordnet avtale med Helse-Sør og enkeltavtaler med de lokale helseforetak. Institutt for helsefag har i dag praksisstudier ved Sykehuset Telemark HF, Betanien Hospital, Helse Blefjell avd. Rjukan, Notodden og Kongsberg. Vi har også utarbeidet en egen avtale med Borgestadklinikken om praksisplasser ved denne institusjonen. Borgestadklinikken er ikke i KS området men i HSH området.

Praksisstudiene organiseres i all hovedsak gjennom avdelingens praksiskontor. I god dialog med praksisfelt og fagmiljø velges praksissteder. Denne organiseringsformen gir oss mulighet til å ha kontinuerlig oversikt og dialog med praksisstedene med hensyn på bemanning og omorganisering når dette er aktuelt samt muligheter for å følge opp studenter på en kvalitativt god måte.

For å ivareta kvalitetssikringen i praksis har Institutt for helsefag utarbeidet et generelt praksisprogram for bachelorstudiet samt spesielle program for de enkelte studieår. Studenter og praksisplassene gjøres kjent med dette.

På bakgrunn av et økt fokus på medikamenthåndtering under praksisstudier har Instituttet utarbeidet klare retningslinjer for hvordan dette skal utøves i praksis.

Før studentene starter sine praksisstudier gjennomgår de praksisforberedende emner. Her trekkes fagpersoner fra praksisfeltet inn i undervisningen. Studentene trener sine ferdigheter gjennom veiledning i egen øvingsavdeling. Her gis det også god mulighet for egentrening, noe studentene er flinke til å benytte seg av.

Kullansvarlig har også informasjonsmøter med praksisfeltet før praksisperioden.

I tillegg til dette arrangerer Instituttet, i tråd med Rammeplanen, veilederkurs for ansatte i spesialist og kommunehelsetjenesten som veileder våre studenter i praksis.

## **Vurdering**

Fleksibel sykepleierutdanning er fulgt nøye opp med hensyn på studiekvalitet. Resultatene av dette er at vi har fått studenter som vi betrakter som ”kritiske venner” og som er med på å utvikle studiet med hensyn på lærings og studiemiljø. Studentene tar i stor grad både ansvar for egen læring og læring i fellesskap.

Studentene på dette studiet gir uttrykk for at de er svært fornøyd med både opplegg og studiemiljø. Dette studiet vil vi framheve som en studie der den studentopplevde studiekvaliteten er høy.

Ved det fleksible studiet har vi etablert gode rutiner med studentevaluering etter hver samling. Disse evalueringene fungerer som undervegsevalueringer. Slike undervegsevalueringer har vi sett på som nyttige. Generelt sett er det altfor vanlig å vente med studentevalueringer til etter at undervisningen i emnet er avsluttet. Evaluering på etterskudd er som regel en skuffelse. Ett studentkull er aldri likt det neste, og ett kull har ingen grunn til å føle noen forpliktelse til å mene det samme som kullet før. For oss er det derfor en viktig regel at studentene som deltar i studentevalueringene får oppleve konsekvensene av dem. Evaluering uten opplevde konsekvenser blir lett virkelighetsfjern og uforpliktende. Forskning viser (Lauvås, notat 2001) viser at studentene skal ikke ha opplevd så mange ganger at de har bidratt med synspunkter uten at det får konsekvenser før de tar enhver evaluering relativt lett, eller blir rett og slett evalueringstrøtte. Dette er noe vi er opptatt med hensyn spesielt knyttet til studentevalueringer. Vi har til tider også fått tilbakemeldinger fra studenter som mener våre evalueringrutiner er for omfattende, noe vi må se nærmere på.

Det er alltid en utfordring for oss til å vise aktiv bruk overfor studentene, like viktig er det å gi tilbakemelding.

Vi arbeider med en løsning der planen er å legge ut evalueringresultatene fra hver samling til studentene, men hvor prosatekst / svar på åpne spørsmål er unntatt. (Legges ut som pdf-filer i *Classfrontier*.)

En annen ting vi må være oppmerksom på er at vi med vårt evalueringssystem lett kan komme i ”konflikt” med høgskolens kvalitetssikringssystem, spesielt i forhold til studentevalueringer.

For å kvalitetssikre kliniske studier må vi gjøre mer for å utvikle dette. Vi har gjort en undersøkelse blant kontaktsykepleiere i emnet psykisk helsearbeid. Studien indikerer ikke kvalitetsbrist i forhold til kliniske studier for studentgruppa. Det er grunn til å være oppmerksom på at dette ikke er en representativ studie for alle kliniske studier i studieløpet.

### **Beskrivelse**

Pensumlitteraturen for fleksibelstudiet har i stor grad fulgt de utarbeidede listene for heltid.

Ett unntak har vært T.Mekki, S.Tollefsen, På terskelen – introduksjon til sykepleie som fag og yrke, Akribe 2000, som vi har beholdt i fleksibel sykepleierutdanning fordi både studentene og vi vurderte den som svært nyttig til selvstudium i klargjøring av sykepleiefokus.

Et annet unntak har vært at vi i forhold til forberedelser til internasjonal praksis, valgte å benytte en artikkelsamling som ble kvalitetsvurdert og godkjent.

De tre siste semestrene har vi vurdert pensum ut fra det som er godkjent for heltid, og deretter foreslått pensum for fleksibel sykepleierutdanning. Vi har lagt til litteratur og trukket ut litteratur, begrunnet våre valg og fått godkjenning av Dekan.

Fordi vi ligger litt etter i tid på oppstart av våre ”studieenheter”, har vi kunnet gå ut fra de listene som fagseksjonene har utarbeidet. Vi har vært nøye på å ikke ta ut bøker som studentene allerede har tatt i bruk. Dette har vi sikret ved å sette opp alfabetisk liste over all pensumlitteraturen for hele studiet. I denne listen viser vi hvilke kapitler som er aktuelle i hvilke deler av studiet. Med denne arbeidsformen har vi også prøvd å sikre at pensumbøker brukes gjennomgående, hvis de er egnet til det.

Det blir utarbeidet leseplaner for studentene i 1.studieår. Her kobles pensum til de ulike forelesninger i samlingsukene. Dette blir ikke praktisert i 2. 3. og 4. studieår. Forelesere blir oppmuntret og oppfordret til å legge ut disposisjon og henvisning til pensum i forkant av samlingsukene, 1 – 2 uker før de skal avvike sin undervisning. I inneværende studieår har også noen kullkoordinatorer praktisert å henvise til pensum under tittelen på forelesningen i timeplanen.

Det er ikke noen fast rutine på å presentere pensum for studentene ved oppstart av nytt studieår.

Pensumlitteraturen er kvalitetssikret og godkjent i.h.t. Høgskolens Kvalitetssikringssystem.

### **Vurdering.**

Det fungerer ikke i den grad som vi kunne ønsket i forhold til at forelesere legger ut sitt ”materiale” i *Classfrontier* i god tid før forelesningene. Studentene får dermed mindre mulighet til å forberede seg til den aktuelle undervisning, noe vi opplever at de gjerne vil og også i stor grad gjør. Vurderingen her blir derfor mer en anbefaling for videre arbeid.

Arbeidet med pensum er særlig viktig i fleksibelstudiet da bøkene og kompendiene med aktuelle fagartikler er kilder studentene i stor grad henter fagforståelse fra siden de har mindre tilbud på direkte undervisning på skolen til forskjell fra studentene på heltidsstudiet.

Vi må utvikle andre/nye metoder på presentasjon av pensum og arbeide videre med utvikling av leseplaner.

I lærermøtene bør vi få mer diskusjoner om pensum, for eksempel; hvordan knytte pensum opp mot de ulike delene av fagplanen og få det fram i timeplanen.

## 5. FOU-aktiviteter

### Beskrivelse

*I prosjektet har det vært og er en utstrakt målsetting å både gjennomføre og utvikle FOU-aktiviteter. Underveis i prosjektet har vi hatt store og mindre utviklingsprosjekter. Vi har søkt*

*interne midler på et kompetanseutviklingsprosjekt, faglig/pedagogisk utviklingsarbeid knyttet til utvikling av IKT i samarbeid med EFL.*

Vi har også søkt SOFF om midler to ganger og også hatt mindre søknader inne hos eksterne finansieringskilder. Vi har i prosjektet ikke nådd fram med FOU-søknader der vi har søkt om ekstern finansiering. Likevel har vi hatt ulike selvinitierte utviklingsprosjekter.

Vi har bl.a. utviklet:

- Det er utviklet og gjennomført et forprosjekt før oppstart av utdanningen
- Det er skrevet prosjektplan for prosjektet fleksibel sykepleie
- Det er skrevet statusrapporter underveis i prosjektperioden
- Det er skrevet oppgavebeskrivelse for kullansvarlig
- Det er skrevet notater til prosjektansvarlig knyttet til utvikling, drift og ressursbehov
- Det er gjort beregninger av timebruk i veiledning av studentene i praksis
- Det er utviklet retningslinjer for mappevurderingsordningen
- Det er utviklet studieinformasjonsmaterieil
- Det er laget betenkninger knyttet til mappevurdering, bruk av læringsgrupper og veiledning på nett og i grupper
- Det er utviklet elektronisk studentevalueringsverktøy og dette er tatt i bruk.
- Vi har gjennomført fokusgruppeintervjuer
- Studieårsrapporter er sammenfattet i egne notater
- Vi har videreutviklet feltarbeidsmetode– fra heltidsstudie til deltid, og gjennomført og dokumentert dette gjennom en evaluering
- Vi har tatt i bruk studentaktive metoder i mappekravene generelt og bacheloroppgaven spesielt
- Vi har utviklet en ”brukerhåndbok” for *Classfronter*
- Videreutviklet et notat vi har kaldt ”Avdeling for gode råd” (ikke publisert) som omhandler veiledning i arbeid med mappekrav.
- Vi har gjennomført pilotstudie blant våre kontaktsykepleiere for kull 2002 i psykisk helsearbeid.
- Vi er deltakere i et FOU-prosjekt finansiert av NVU og ledet av HiO knyttet til mappevurdering
- Vi samarbeider med HiO i utvikling av mappevurdering og gjennomført felles mappekrav
- Vi har deltatt i samarbeidsprosjekt med Diakonhjemmets høgskole knyttet til farmakologikurs på nett.
- Knyttet til midler som er mottatt fra ” Rekrutteringsplan for helse- og sosialpersonell” via Fylkesmannen i Telemark, er studiet beskrevet i søknader og rapporter.



## **Vurdering**

Prosjekt fleksibelt studie i sykepleie har vært et utviklingsprosjekt.

Det foreligger mye skriftlig dokumentasjon om utviklingsarbeidet i prosjektet.

Prosjektet har ikke klart å realisere intensjonene om aktiv FOU-aktivitet slik som vi både hadde tenkt og planlagt. Arbeidsoppgavene i gjennomførings og utviklingsfasen har krevd mye som igjen har gått på bekostning av FOU-aktiviteter.

Vi må derfor i framtida vurdere, i likhet med øvrige FOU-aktiviteter i instituttet, og søke FOU-tid og, som da blir dekket opp av øvrige ressurser. Prosjektet avsluttes 1. september. Det er grunn til å tro at det gjenstår midler som kan brukes til å initiere FOU-aktiviteter knyttet til de data og den dokumentasjon som foreligger i prosjektet allerede og til videreutvikling av sentrale elementer i studieformen.

## 6. Internasjonalisering

### Beskrivelse

I fleksibelt studie i sykepleie vektlegger en i likhet med heltidsstudiet studentenes muligheter til å ta deler av sitt studium i utlandet og det arbeides målbevisst med utvikling av faglig relevante og kvalitativt gode læringsarenaer.

Forutsetningen for å kunne ta deler av utdanningen i utlandet er at studenter som ønsker dette må ha en kvalitativ god progresjon i studiet, samt delta i aktiviteter knyttet til forberedelse til praksisstudier i utlandet.

Studentene i alle studieløp får informasjon både fra faglig og administrativ internasjonal koordinator.

De første studentene fra studiet som reiste ut var fra kull 2002. 4 studenter reiste til Tanzania. Fokuset for studentene var forebyggende helsearbeid.

I kull 03 har 6 studenter valgt å reise ut, 3 til Filippinene og 3 til Tanzania.

I motivasjonsarbeidet for å få flere studenter til å ta deler av sine kliniske studier internasjonalt har vi bl.a. brukt de studenter som har vært ute til å fortelle litt fra sine opplevelser. Når kull 03's studenter kommer hjem, samler vi alle 10 studentene (fra kull 02 og 03), for å la dem fortelle og dele erfaringer med hverandre.

### Vurdering

Arbeidet med å motivere for å ta deler av studieløpet i utlandet må holdes opp og fortsette. Opplegg knyttet til forberedelsene til utreise må også videreutvikles. Det å bruke studenter som motivatorer er viktig og må fortsette. Studentene som har tatt sine kliniske studier i utlandet har fått stor oppmerksomhet om sine opplevelser og læringsutbytte ved hjemkomst av sine lokalaviser. Spesielt gjelder dette utreisende fra kull 2002. Denne form for formidling gir også god pr. for studiet.

## 7. Formidling

### Beskrivelse

Prosjektets deltakere har vært aktive når det gjelder å formidle erfaringer. Det meste av formidlingen om prosjektet er skjedd internt i organisasjonen. Stikkord: Diverse HiT- og HS-seminarer, innspill til arbeidet med ny strategisk plan for høgskolen og til andre interne prosesser, referanser til prosjektet/studiet i mange ulike diskusjoner, e-post-korrespondanse etc. Spesielt vil vi her trekke fram det fokus arbeidet har fått knyttet til alternative undervisning og veiledningsmetoder som har blitt løftet opp i forbindelse med implementeringen av kvalitetsreformen ved Høgskolen i Telemark.

Prosjektgruppas medlemmer har vært deltakere på en rekke ulike konferanser og seminarer nasjonalt og internasjonalt. Vi har bl.a. presentert prosjektet på et seminar i Grohningen for "Florence-nettverket" (internasjonalt nettverk for sykepleierutdanninger) og på dagskonferanse i Telemark krets av Norsk Sykepleieforbund.

Ellers er prosjektet i liten grad presentert ved selvstendige foredrag eller papers, men gjennom mye kontakt med mange personer fra en rekke ulike miljøer har vi bidratt til å gjøre dette prosjektet kjent blant mange.

Gjennom vårt samarbeid med Høgskolen i Oslo har vårt studium blitt trukket fram som eksempel i boka "*Mappevurdering - av og for læring*" (Taasen, I. m.fl. 2004).

Prosjektet har blitt presentert for alle helse og sosialsjefene i Telemark. Det er også blitt presentert i møte med NUAS, Notodden, som har støttet prosjektet økonomisk. Prosjektet er ellers blitt presentert gjennom flere søknader til Fylkesmannen i Telemark, som også har støttet prosjektet økonomisk. ( Jf. pkt 10)

Eksternt har vi også presentert prosjektet gjennom en rekke avisoppslag, innslag i TV Telemark, mange oppslag på HiT's web-sider etc.

Formidlingsaktivitetene har gitt mulighet for opparbeidelse av faglig nettverk. Dette har vært viktig i utviklingen av studietilbudet både faglig og administrativt.

Studenter har også vært viktige formidlere gjennom sine lokalaviser. Lokalavisene har vært opptatt av studiet både med hensyn på form og læringsutbytte. Studenter som har tatt deler av sine kliniske studier i utlandet har også fått lokalmedias oppmerksomhet. (Jf. pkt. 7.0)

### Vurdering

Prosjektet har formidlet sine erfaringer både internt og eksternt. Slik vi i dag vurderer det burde vi kanskje satset enda mer på formidling både internt og eksternt.

Mye omtale i mange ulike interne og eksterne medier og sammenhenger - ikke minst vedrørende pedagogisk bruk av IKT - har gjort studiet og prosjektet godt kjent innad i HiT.

Studiet er i flere sammenhenger også trukket fram av høgskolens toppledelse, bl.a. i tilknytning til arbeidet med ny strategisk plan, der IKT-konsulenten forøvrig også ble oppfordret til å komme med innspill. Både prosjektleder og IKT-konsulenten deltar ellers i et HiT-utvalg som i skrivende stund arbeider med utredning av et framtidig ”læringscenter” for Høgskolen.

Vårt arbeid med formidling har gitt oss et godt faglig nettverk som vi ønsker å følge opp videre.

## 8. Samarbeid med andre høgskoler

### Beskrivelse

I utviklings og gjennomføringsfasen har prosjektgruppa holdt tett kontakt med høgskolemiljøer som driver deltidsutdanning i sykepleie. De høgskoleinstitusjonene vi har hatt kontakt med er: Diakonhjemmets høgskolesenter, Avdeling for sykepleierutdanning, Høgskolen i Oslo, Avdeling for sykepleierutdanning og høgskolen i Gjøvik, Institutt for helsefag. Av de høgskoler vi har mest kontakt med er Diakonhjemmets høgskole, Avdeling for sykepleierutdanning, Høgskolen i Oslo og Avdeling for sykepleierutdanning.

Den første høgskolen vi tok kontakt med og orienterte om våre planer var Diakonhjemmets høgskolesenter, Avdeling for sykepleierutdanning. Dette på bakgrunn av at de allerede ved oppstart av vårt studietilbud drev fleksibel sykepleierutdanning i vår region.

Vi så tidlig behov for å etablere en intensjonsavtale med Diakonhjemmets høgskolesenter, noe som ble en realitet. Avtalen har en varighet på 4 år.

Samarbeidet med Diakonhjemmet har vært knyttet til noe utvikling av studiet og erfaringsutveksling.

Kontakten med høgskolen i Oslo har også vært omfattende spesielt knyttet til utvikling av "mappe" som vurderingsform. Høgskolen i Oslo har også bidratt som eksterne sensorer. Et begynnende FOU-samarbeid er også på trappene. Det foreligger ingen undertegnet intensjonsavtale med Høgskolen i Oslo, men et forslag som ligger til vurdering hos avdelingsledelsen ved HIO.

Samarbeidet med høgskolen i Gjøvik har ikke vært av den karakter som med høgskolen i Oslo og Diakonhjemmet. Samarbeidet var knyttet til oppstart og har ikke blitt videreført og det er heller ikke inngått intensjonsavtale.

Vi samarbeider noe med Høgskolen i Vestfold knyttet til utvikling av flervalgstester. Vi har ingen formell avtale med Høgskolen i Vestfold på dette.

Samarbeid med Høgskolen i Sør-Trøndelag har blitt vurdert, men det er ikke tatt stilling til dette nå.

### Vurdering

Samarbeidet med Diakonhjemmets høgskolesenter er det samarbeidet som har vart lengst og som tidlig ble formalisert. Samarbeidet har konsentrert seg om noe delutvikling av studietilbudet; feltarbeid, farmakologi og IKT. Det har i tillegg vært noe generell erfaringsutveksling. Vi prøvde også å få til en felles SOFF søknad men dette arbeidet strandet av en eller annen grunn.

Samarbeidet har til tider ikke fungert optimalt sett fra vår synsvinkel. Vi har strevd med å få kontakt og dette har vært frustrerende for prosjektgruppa, dette må vi ta med i vurderingen om vi eventuelt skal fornye intensjonsavtalen med Diakonhjemmet.

Kontakten med Høgskolen i Oslo ved deltidsutdanningen i sykepleie har vært inspirerende og av stor faglig betydning for prosjektet. Et mulig FOU-samarbeid er også på trappene. Et FOU-samarbeid her relateres til vurderingsordninger – mappekav og videreutvikling av IKT. Ut fra de erfaringene vi her har ønsker vi å inngå en intensjonsavtale. Denne håper vi å få på plass i løpet av våren – tidlig høst.

Å arbeide med samarbeidspartnere har for oss vært lærerikt og utfordrende. Vi ser at vi trenger kanaler for både erfaringsutveksling, utvikling av undervisning og FOU-aktiviteter. Gjennom formidling og deltakelse på konferanser er vi opptatt av å bygge nettverk og komme i kontakt med aktuelle partnere. Vi tror at dette er veien å gå for å styrke innhold og kvalitet i en slik utdanning vi driver.

## 9. Samarbeid med regionale myndigheter, lokale organisasjoner

### Beskrivelse

Etablering av deltidsutdanninger med fleksible læringsformer er et prioritert område i all høyere utdanning i Norge. Dette gjenspeiler seg også i Strategisk plan for perioden 2005 – 2009 for Høgskolen i Telemark.

Avdeling for helse- og sosialfag hadde fram til 2001 registrert et økende behov for etablering av en deltidsutdanning i sjukepleie med vekt på bruk av IKT og fleksible undervisningsformer i Telemark.

Eksterne aktører; KS-Telemark og Telemark fylkeskommune presset også på med et sterkt ønske om en slik utdanningsform for sykepleiere. Dette med bakgrunn av bl.a. mangel på sykepleiere spesielt i kommunehelsetjenesten i distriktskommunene i fylket. Fylkesmannen i Telemark etterspurte også et desentralisert tilbud i sykepleierutdanningen i Telemark.

KS-Telemark og Høgskolen i Telemark inngikk i mai 1998 en intensjonsavtale. I avtalens pkt. 5 heter det:

*”Det skal utredes og samarbeides om alternativ tilrettelegging av sykepleierutdanning, blant annet deltidsutdanning, desentralisert utdanning og bruk av fjernundervisning”*

Høsten 2000 og våren 2001 tok fylkeskommunen og KS-Telemark på ny opp kontakten med Avdeling for helse- og sosialfag for å etterspørre arbeidet med en tilrettelagt og fleksibel sykepleierutdanning.

Samtidig med dette ble det klart at Departementet bestemte en økning av antall studieplasser i sykepleie ved de statlige regionale høgskolene. Det medførte at Avdeling for helse- og sosialfag bestemte å øke antall studieplasser fra 100 – 130. På bakgrunn av kapasitet ved studiestedet og kapasitet m.h.p. lærere aktualiserte utfordringen seg knyttet til etablering av fleksibel sjukepleieutdanning. Samtidig merket Avdeling for helse- og sosialfag også at Diakonhjemmets høgskolesenter var etablert i vår region med en deltidsutdanning for sykepleiere. Vi måtte gjøre noe nå for å komme på offensiven.

På bakgrunn av dette ble det høsten 2000 ble det etablert en prosjektgruppe ved Institutt for helsefag med mandat å utrede ulike sider ved et økt opptak til heltidsutdanningen i sjukepleie. I mandatet lå også en vurdering av snarlig etablering av en fleksibel sjukepleierutdanning.

For å utvikle og evaluere det fleksible studiet har det blitt søkt om midler til utvikling fra Fylkesmannens budsjett kap. 705 post 60; Rekrutteringsplan for helse- og sosialpersonell.

Det ble i 2002 innvilget kr. 250.000, i 2004 kr. 300.000, i 2005 kr 150.000 og 2006 kr 100.000 fra denne posten.

I forbindelse med etablering av studiet viste også en lokal næringsutviklingsaktør i Notodden kommune sin interesse for studiet. NUAS – Notodden utvikling AS tok kontakt og bevilget penger. Notodden Utvikling (NUAS) har bidratt med midler til utdanningen, tilsvarende 396.000.

Midlene skal dekke veiledningskostnader for studenter på kull 2002 på Notodden. Pengene blir utbetalt til Blefjell sykehus Notodden. Det er inngått egen avtale mellom Blefjell sykehus Notodden og HiT ved avdeling HS om bruk av midlene.

### **Vurdering**

En viktig målsetting for Høgskolen i Telemark, Avdelinger og institutter; er å være en regional utviklingsaktør med god forankring. Prosjekt fleksibel sykepleierutdanning har gjennom sine samarbeidspartnere en god regional forankring.

Ser vi på studentmassen på de ulike kullene finner vi studenter fra de fleste kommunene i Telemark. Det er mange studenter fra Notodden og Vest-Telemark. Det er også etter hvert et økende antall fra kommunene i Grenland. På det første kullet som avsluttet sin sykepleierutdanning våren 2006, er 11 kommuner i Telemark representert blant 31 avgangsstudenter.

Målsettingen for samarbeidspartnerne og formålet med Rekrutteringsplanen for helse- og sosialpersonell er å styrke rekrutteringen og kompetanseutviklingen i helse- og sosialtjenesten med særlig vekt på pleie- og omsorgstjenestene.

Det er stor grunn til å tro at etablering av fleksibel sykepleierutdanning har styrket samarbeid med Høgskolen i Telemark og samarbeidspartnerne i Regionen og bidratt til en økning av sykepleiere til spesielt pleie- og omsorgssektoren i Telemark.

Det må også nevnes at midlene som har blitt bevilget fra Fylkesmannen i Telemark har styrket arbeidet med utviklingen av studiet i vesentlig grad og bidratt til en god kontakt mellom Fylkesmannens ansatte og skolen både gjennom møter og undervisning på studiet.



## 10. Prosjektgruppas organisering

Fleksibel sykepleie er organisert som et prosjekt med varighet fra september 2002 til september 2006. Arbeidet i prosjektet har fulgt egen prosjektplan. Instituttleder ved institutt for helsefag er prosjektansvarlig.

### Beskrivelse

#### Styringsgruppe

Det ble fra oppstart av prosjektet opprettet en styringsgruppe med representanter fra KS Telemark og Sykehuset Telemark i tillegg til prosjektansvarlig og dekan for avdeling for helse- og sosialfag. Våren 2004 vedtok daværende dekan i samråd med instituttleder å legge ned styringsgruppen. Som erstatning for styringsgruppen skulle det opprettes en referansegruppe med de samme medlemmene som i styringsgruppen dersom det var behov for dette. Dette har ikke blitt innkalt til møter i referansegruppen.

#### Prosjektgruppens arbeid

Prosjektgruppen har hatt de samme deltakere i hele perioden med unntak av at Hilde Solli som var med det første året og Ann Beate Myhra som var med fra oppstart men som sluttet i 2004. Randi Mofossbakke Sætre kom inn i prosjektgruppen fra høsten 2003 og Torunn Birkeli fra høsten 2004.

Ut fra prosjektplanen ble det utarbeidet en fremdriftsplan for arbeidet i prosjektet, der oppgaver ble fordelt mellom prosjektdeltakerne og frister ble satt.

Prosjektgruppen hadde det første året ca 2 møter pr måned. Sakslisten fulgte fremdriftsplanen og fanget opp både utvikling og drift av studiet; fordeling av fagtema og innhold i undervisning på samlinger, studio og selvstudier, utvikling av mappekrav, felles diskusjoner om veiledning og vurdering av mappekrav, organisering og veiledning av læringsgruppene, pedagogisk bruk av IKT, planlegging av opplæring av studenter og ansatte.

I denne perioden la prosjektgruppen stor vekt på planlegging av hver enkelt samling, dovs. 6 samlinger i det første studieåret. Vi sikret at alle forhold rundt samlingen skulle være ivaretatt; at aktuelt pensumstoff og disposisjoner til undervisningen var lagt opp i CF på forhånd, at klasserom var i orden, hjelpemidler på plass, at det var fulle timeplaner med flyt og sammenheng og at kullansvarlig eller en annen fra prosjektet deltok under undervisningen. Hensikten var at studentene skulle oppleve seg ivaretatt når de kom på skolen, at de skulle erfare at opplegget på studiet var seriøst og ikke tilfeldig, at vi skulle opprette en god dialog, at vi skulle bli godt kjent med studentene som bodde langt fra studiestedet.

Alle deltakerne i prosjektgruppen, både de faglige og de administrativt ansatte, møtte studentene på samlingene. Den siste timen på fredag ble avsatt til oppsummering av uken og informasjon om studiet videre. Her deltok både de faglige og de administrativt ansatte.

Våren 2003 ble det gjort vedtak om opptak av kull nr 2 på fleksibel sykepleie. Planleggingen av studieåret 2003-2004 med to kull ga behov for flere møter knyttet til drift. "Firebanden" der de faglig ansatte og IKT-medarbeider møttes ble etablert. I disse møtene var driftssaker hovedsak. Prinsippaker ble fortsatt tatt til prosjektmøtene.

Nye kull ble tatt opp også i 2004 og 2005. I studieåret 2005-2006 er det ca 155 studenter på fleksibel sykepleie. Samtidig med en voksende drift, så har prosjektet fortløpende arbeidet med å "lage" studiet for det første kullet, høste erfaringer og justere studiet for kullene som har kommet etter det første.

I studieåret 2003-2004 og 2004-2005 fortsatte vi med samme møtestruktur, prosjektmøter for prosjektgruppen ca 1 gang pr måned og firermøter for de faglige og IKT-medarbeider en gang pr. uke.

Fra høsten 2005 endret vi betegnelsen firermøter til lærermøter. Antall prosjektmøter fortsatte med ca 1 gang pr måned, lærermøtene hver uke.

Prosjektgruppen og lærergruppen har arbeidet etter årlige fremdriftsplaner og funksjonsbeskrivelser. Sakslistene og referater foreligger fra alle prosjektmøter.

I takt med opptak av nye kull, har flere lærere blitt knyttet til fleksibel sykepleie.

Kullansvarlig for hvert kull har sittet i prosjektgruppen hele tiden, samtidig som flere lærere ble trukket inn i veiledningen av læringsgruppene. I en periode kunne 4 lærere være knyttet til hvert kull. Dette medførte mye organisering og møtevirksomhet knyttet til hvert kull. Flere lærere opplevde det slitsomt å ha oppgaver både på fleksibel og på heltid. Fra høsten 2004 endret vi dette slik at det nå er kun to lærere på hvert kull som veileder studentene både i prosessen i læringsgruppene og i arbeidet med mappekav. Lærerne utgjør "lærermøtet".

I hele prosjektperioden har deltakelse på kurs og konferanser der hovedfokus har vært pedagogisk bruk av IKT vært prioritert. Alle i prosjektgruppen og lærergruppen har fått anledning til å delta på kurs og konferanser. Utgiftene har vært dekket i noen tilfeller av avdelingen, men i all hovedsak av eksterne prosjektmidler.

Prosjektet har brukt tid på egne planleggingsdager hver vår. I juni 2003 dro prosjektgruppen til Danmark.

I mai 2005 og 2006 ble det avholdt planleggingsdager på Jomfruland.

I takt med det stadig voksende antall studenter, så har også arbeidsbelastningen økt. Høsten 2004 var prosjektgruppen preget av stress og slitasje. Vi reiste bort to dager og hentet inn hjelp fra bedriftshelsetjenesten for å komme over i et "bedre spor".

Prosjektleder har i skriftlige notater etter hvert som studiets omgang har økt synliggjort behovet for ressurser overfor instituttleder.

### Prosjektet og instituttet for øvrig

Heltidsstudiet i sykepleie er i stor grad modulbasert. Fagseksjonene har ansvaret for å utarbeide innhold og timeplan for de enkelte modulene og gjennomføre disse.

Fleksibel sykepleie valgte å lage en mer integrert modell der studentene har undervisning, selvstudier og arbeid med mappekrav med ulike fag parallelt.

Man har bevisst sett undervisning på samlinger (både i klasserom og i øvingsavdelingen), innhold og form på mappekrav og praksisstudier i en helhetlig sammenheng. Bruk av nettet har vært vektlagt spesielt.

Samarbeidet med de ulike fagseksjonene har variert. Prosjektleder har deltatt i samfunnsfagseksjonen. Innhold på forelesninger og mappekrav for alle studieår har blitt drøftet med seksjonen. Seksjonens medlemmer har deltatt ved aktivt i konstruksjon av mappekrav, ko-veiledning av studentene på aktuelle mappekrav og ved fremlegg av mappekrav.

I forhold til sykepleieseksjonen har samarbeidet ikke vært så tett. Prosjektgruppa har hatt to representanter i seksjonen dette studieåret (2005/2006). Disse har sikret utveksling av informasjon mellom sykepleieseksjonen og det fleksible studiet.

Innhold på timeplanene for dette hovedemnet er lagt ved å se på emneplanen, heltid sin timeplan, studentevalueringene fra studentene på det som har vært gjennomført og justering av ny timeplan i forhold til dette.

Innhold på mappekrav og innhold på timeplan har man søkt å knytte sammen ved at studentene i forelesningene på samling har fått grunnlagsforståelse for ulike temaer som de etterpå har arbeidet med i mappekravene.

Mappekrav knyttet til dette emnet er i hovedsak utviklet av prosjektgruppen med elementer fra heltid sine studieoppgaver. Bacheloroppgaven er nokså lik den som gjennomføres på heltid.

I forhold til nat-vit. seksjonen har det siste året vært samarbeid rundt farmakologikurs og medikamenthåndtering. En fra prosjektgruppa sitter nå både i fleksibel og nat.vit seksjonen noe som bidrar til informasjonsutveksling.

Eksamenformene er ulike mellom heltid og fleksibel innenfor nat.vit fagene. På fleksibel er vi blant annet i ferd med å videreutvikle flervalgstestene.

I forhold til klinisk praksis, så har prosjektet tilpasset de spesielle praksisplanene for heltid til det fleksible studiet. Det vil blant annet si mer bruk av nettet til innsending av oppgaver, færre refleksjonsgrupper, en noe annerledes beregning av timer til veiledning av studentene.

Samarbeid rundt undervisning og trening av ferdigheter i øvingsavdelingen er i stor grad gjort mellom kullkoordinator for de enkelte kull på fleksibel og ansvarlig for øvingsavdelingen. Programmet og opplegget har tatt utgangspunkt i det som er lagt for heltid, og justert mht timeantall, dager og antall veiledere for det fleksible studiet.

## Vurdering

Dette har vært et prosjekt som både har vært stort i omfang og som har hatt høy kompleksitet. Prosjektet har vært nyskapende og omfanget har økt mens studiet har vært under utvikling. Å ta i bruk ny teknologi, ny vurderingsordning, og nye metoder i bruk av læringsgrupper på samme tid har vært komplisert. Organiseringen av prosjektet har vært en stor utfordring.

Prosjektet har fått tillit av instituttleidere underveis. Det har gjort det mulig for prosjektgruppen å jobbe tett sammen med stort engasjement, prøve ut ideer, innhente informasjon fra andre høyskoler, ta beslutninger uten stor grad av kontroll. Dette har vært positivt.

Dialogen med fagseksjonene har vært varierende. Fleksibel har i en viss grad "levd sitt eget liv". Antagelig har dette vært nødvendig i en prosjektperiode. Man kan ikke både utvikle, gjennomføre, evaluere, justere, gjennomføre og samtidig involvere alle deler av en organisasjon samtidig.

I perioder har ressursituasjonen vært vanskelig i prosjektet. Å arbeide i prosjektet har konkurrert med andre oppgaver ved Instituttet og Avdelingen. I realiteten har medarbeiderne i prosjektet i perioder arbeidet langt utover det som var avsatt på arbeidsplanen. Å sammenligne ressursbehov og ressursbruk med heltidsstudiet er også vanskelig siden organiseringen er så ulik. Utviklingsarbeid må ha tid og ressurser for å lykkes. På sikt vil det være ønskelig å gjøre en nærmere vurdering og sammenligning av ressursbruken mellom studiene.

Det var helt klart positivt å redusere antall lærere til to på hvert kull. Det ble lettere å samordne arbeidet med læringsgrupper, veiledning og vurdering av mappekav på hvert kull. Timer til koordinering, veiledning og vurdering kunne reduseres.

Organiseringen av møter er som tidligere nevnt endret underveis i tråd med erfaringer som er gjort og veksten i antall kull og medarbeidere. Vi har vært fleksible, funnet løsninger, prøvd de ut og justert. Det siste året har lærermøtene blitt veldig viktige arenaer for arbeidet. Det har blitt vanskeligere å samle prosjektgruppen. Alle er travle, og andre oppgaver konkurrer om tiden.

Det vil alltid være muligheter for forbedring av en organisering, men det er enighet i prosjektet om at det siste årets organisering av arbeidet har vært effektivt.

At tonen, engasjementet og iveren etter å skape et kvalitativt godt studium har vært så sterk i prosjektet, både i den opprinnelige prosjektgruppen og i lærergruppen, har kanskje vært avgjørende for resultatet. Vi har vektlagt en åpen tone der alles kompetanse, innsats, kreativitet og ulikhet har vært verdsatt. Vi har kombinert faglige drøftinger, sakslister, krav og forventninger til hverandre med humor, spøk og glede. Det har vært rom for uenighet. Vi har avlastet hverandre når det har røynt på. Vi har "tålt hverandre" gjennom disse fire årene til tross for hardt arbeidspress og ofte en opplevelse av kritikk fra kolleger. Og vi har hatt det spennende og morsomt.

Som prosjektleder har min tanke bak dette vært: Skal studentene lære og få et ønske om "å se" pasienter og pårørende, så må de først bli sett av sine lærere på skolen. Skal studentene lære "å se" pasienter og pårørende som ressurser, så må vi som lærere se studentene som ressurser.

Organisering i form av struktur, gode planer, frister og oppfølging er viktig. Men aller viktigst er måten vi møter hverandre og studentene på.

# I I. Måloppnåelse i forhold til prosjektplanen

De ulike temaene som er kommentert i denne rapporten, avspeiler målene i prosjektplanen. I prosjektplanen beskrev vi også noen kritiske suksessfaktorer for prosjektet. Vi vil kort kommentere disse her.

*Kritiske suksessfaktorer:*

1. Å sikre tilstrekkelige ressurser til både utvikling og gjennomføring av et kvalitativt godt studium

Svaret på dette vil i stor grad være knyttet til studentenes opplevelser av studiet og de resultatene studentene viser. Kapittel 5 synliggjør undervisnings- og læringsformene på studiet, og de vurderingene prosjektgruppen har gjort.

Rapporten fra den eksterne evalueringen vil gi oss ytterligere svar på om vår vurdering er sammenfallende med det den eksterne evaluatoren kommer frem til.

Når det gjelder ressurser, så har det i perioder vært en vanskelig ressursituasjon til både å kunne utvikle og drive prosjektet. ( Jf. kap.11 om organisering).

2. Å rekruttere ansatte ved avdelingen som har interesse og engasjement og vil skaffe seg kompetanse til å arbeide med prosjektet

I hele prosjektperioden har det vært en nokså stabil stab av medarbeidere. Ettersom entall kull og studenter økte, så ble det nødvendig å øke antall medarbeidere. De som har kommet inn som faste medarbeidere har vist stor grad av interesse og engasjement. To tok med seg nyttig erfaringer med mappevurderingsordningen fra videreutdanningsnivå. En tredje kom inn som vikar med erfaring og kunnskap innenfor mange felt.

3. Å utvikle og drifte IKT-løsningene

Gjennom deltakelse på kurs, konferanser, personlig kontakt, aktuell forskning har prosjektet hentet impulser til å utvikle og drifte IKT-løsninger på dette studiet. Mange ideer har blitt realisert. Prosjektet foreslår videre utvikling på dette feltet. (Jf. kap 5.4 og 5.5)

4. Å rekruttere tilstrekkelig antall kvalifiserte studenter

Rekrutteringen har vært god i hele perioden, ikke minst er søknaden stor til oppstart høsten 2006.

5. Å utvikle et godt læringsmiljø for studenter som studerer langt fra studiested

Vi mener vi langt på vei har lyktes i dette. I kap. 5 beskriver vi hva prosjektet har gjort for å skape et godt studiemiljø for denne type studenter.

6. Å utvikle IKT-kompetansen ved avdelingen og hos studentene

Opplæring og veiledning av studentene i bruk av IKT har vært vektlagt i stor grad. Studentene har suksessivt tatt i bruk Classfrontier i læringsaktiviteter og kommunikasjon. ( Jf. kap 5.5.)

Det er også grunn til å påpeke en annen side av aktivt bruk av nettet i studiet. Gode ferdigheter i bruk av nettet er en tilleggskompetanse som studentene på fleksibel har fått med seg. Å benytte e-læring i utdanningen kan gi kunnskap som kan benyttes i

kommunikasjon med pasient, også gjennom Internett. Bruk av e-læring i utdanningen kan forberede studenten til å møte fremtidens pasient som tar seg frem i databaser og Internett for å søke informasjon.

Helsearbeidere har plikt til å dokumentere sitt arbeid (Lov om helsepersonell 1999). Dette gjøres etter hvert i en elektronisk pasientjournal (EPJ). Det er nødvendig at

helsearbeiderne har godt kjenneskap til bruk av IKT for å beherske EPJ. Denne kompetansen mener vi blir styrket ved å bruke e-læringsverktøy i utdanningen.

Bruk av e-læringsverktøy på fleksibel sykepleie har både vært et hjelpemiddel i læreprosessen, men også gitt studentene kompetanse i bruk av teknologi.

7. Å opprettholde motivasjon og engasjement hos studenter i 4år på et deltidsløp

4 år er lang tid som deltidsstudent. For mange har det vært strevsomt å opprettholde motivasjonen og engasjementet. Spesielt vanskelig har det vært i de lange praksisperiodene der også disse studentene er 100 % studenter. Tilpassing til familie og lang reisevei har tatt mye energi. Studentene har vært flinke til å oppmuntre og støtte hverandre underveis. I tillegg har prosjektgruppen lagt til rette for noe tilpassing dersom vanskelige situasjoner har oppstått, holdt kontakt med studentene og motivert de til å komme videre. På kull 2002 var det ikke frafall de to siste årene til tross for at mange i perioder var slitne. For mange har både læringsgruppene og samlingene på skolen fungert som motivasjonsfaktorer i å komme videre jf pkt. 5.10 og 5.11.

8. At praksisfeltet gir tilbud om tilstrekkelig antall praksisplasser og gir studentene gode læringsmuligheter.

Siden de fleksible kullene er mindre enn på heltid, så har dette løst seg i det store og det hele, men det har på samme måte som på heltid også vært problematisk å skaffe tilstrekkelig antall praksisplasser for de fleksible studentene. Studenter fra andre fylker enn Telemark, har ofte skaffet seg praksisplasser i eget fylke på egen hånd.

## **12. Veien videre sett fra prosjektgruppas side**

Den eksterne evalueringen som skal være avsluttet tidlig høsten 2006. Den vil forhåpentligvis gi oss svar på styrker i studieformen som det blir viktig å ivareta videre og videreutvikle og svakheter som må forbedres.

Studentene på dette studiet skal bli det samme og lære det samme som studentene på heltid sykepleie. Men de skal lære på en annen måte fordi de følger et deltidsstudium med stor grad av selvstudier, de er i mindre grad tilstede på skolen, de har større grad av bruk av nettet, av fast etablerte læringsgrupper og de har en annen vurderingsordning enn heltid sykepleie.

Faglig innhold og mål med studiet er likt, men måten å realisere dette på er ulikt innenfor flere områder.

Vi vil likevel allerede nå peke på noen elementer som vi mener er avgjørende for en god videreføring av det fleksible studiet i sykepleie.

### **Faglige ressurser**

#### Studieprogramansvarlig

Prosjektlederfunksjonen faller bort og erstattes med studieprogramansvarlig. Studieprogramansvarlig for fleksibel sykepleie vil inngå i et samarbeide med studieprogramansvarlig på heltid og sitte i institutt-team.

Det anbefales at ansvarsområdet som studieprogramansvarlig ikke endres vesentlig fra de oppgaver prosjektleder har hatt.

#### Faste lærere knyttet til læringsgruppene

For å sikre kontinuitet i læring og god kontakt mellom studentene og skolen, bør ordningen med at hver læringsgruppe har en fast lærer gjennom hvert studieår videreføres. Lærer veileder i forhold til mappekravene og i forhold til prosessen i gruppen; samarbeid og læringsmiljø. Metoder i nettveiledning bør videreutvikles.

Veiledningsressursen som i dag ligger til grunn anbefales videreført. Dette studieåret er det beregnet 25 timer pr student på 1. og 2. år, 20 timer pr. student på 3. og 4. år (iberegnet bacheloroppgaven).



### Kullkoordinator

Ordningen med bør kullkoordinatorer videreføres

Det anbefales at alle kullkoordinatorer bør ha vært med på det fleksibel studiet en periode før de går inn i oppgaven.

Det er også viktig med motivasjon for å arbeide tett med studentene, være aktiv på nettet, holde oversikt, følge opp timeplan, mappekav, studentsaker, prøve ut nye metoder. Å jobbe i team med andre ansatte på fleksibel er en forutsetning.

Opgavelisten for kullkoordinator er pr. i dag mer omfattende enn oppgavene for kullkoordinator på heltid. En del av de oppgavene som seksjonene gjør i dag på heltid, gjøres på fleksibel av kullkoordinator. En avklaring av dette vil være nødvendig som en del av samarbeidet mellom fleksibel og fagseksjonene.

### **Andre administrative ressurser**

I prosjektperioden har IKT-konsulenten vært sentral både med å utvikle nettbruken og CF spesielt til fleksibel sine behov, skaffe frem litteratur, forskning på området, skape nettverk med andre institusjoner, opplæring av studenter, lærere og veiledere, konkret støtte ved fremlegg osv.

Når det gjelder pedagogisk bruk av IKT, er det fortsatt et stort potensial for videre utvikling. Ganske sikkert blir det å bruke nettet på en hensiktsmessig, motiverende og pedagogisk god måte et konkurransefortrinn for skolene ved rekruttering.

IKT-medarbeider bør være lett tilgjengelig for studenter, praksisveiledere, nye lærere slik at ikke bruk av nettet stopper opp. Vedkommende må også ha kompetanse og være villig til å delta aktivt på studiet med utviklingsoppgaver knyttet til nettet.

Bruk av studioundervisning fordrer teknisk kompetanse, opplæring av lærere og mulighet til å være en del tilstede under undervisningen.

Administrasjonen bør fortsatt ha et veiledningsansvar overfor studenter på fleksibel i studentadministrative saker. Det er viktig at også de administrativt ansatte kjenner godt til studieformen.

### **Samarbeid med fagseksjonene**

Å finne en hensiktsmessig samarbeidsform mellom fagseksjonene og fleksibel har vært en utfordring. Det må arbeides mot en modell der begge studieformers særpreg ivaretas og videreutvikles.

### **Videreføring av delprosjekter**

I løpet av de fire årene det fleksible studiet i sykepleie har eksistert, så har det skjedd mye viktig utviklingsarbeid. Det er fortsatt et stort behov for videreutvikling.

Prosjektgruppen foreslår derfor at deler videreutviklingen gjøres i noen enkeltprosjekter:

- Videreutvikling av mappevurderingsordningen. Det anbefales at samarbeidet med Høgskolen i Oslo videreføres
- Videreutvikling av pedagogisk bruk av nettet; streaming video, samskriving, flervalgstester. Samarbeidet med Diakonhjemmets Høgskole om nettbasert farmakologikurs må avklares
- Videreutvikling av veiledningsmetoder spesielt på nett
- Videreutvikling av læringsgruppe-metodikk; læringsmiljø og læringsprosesser i grupper, konfliktløsning.

Det foreslås at gjenstående deler av fylkesmannsmidlene fordeles på disse prosjektene, over en periode på for eksempel 2-3 år.

Ansvar for å igangsette delprosjektene foreslås lagt til instituttleder.

## **13. Avslutning**

*Prosjektet fleksibel sykepleie* har handlet om å utvikle et nytt studieløp i 4 år, der studiet for første kull har vært utviklet fra bunnen av, fortløpende, mens studiet for de etterfølgende kull har vært justert og tilpasset fortløpende, bl.a. på bakgrunn av egne erfaringer og tilbakemeldinger gjennom omfattende evalueringer fra studentenes side. Prosjektet har ellers ikke minst vært kreativt når det gjelder å åpne for og ta i bruk ny teknologi i undervisningen og læringsarbeidet.

Dette har vært et prosjekt som både har vært stort i omfang og som har hatt høy kompleksitet. Et nyskapende utviklingsprosjekt som samtidig har hatt et stadig økende driftsomfang – med 4 kull med totalt ca 150 studenter.

I denne selvevalueringen har vi forsøkt å beskrive innholdet i studiet, sentrale erfaringene vi har gjort og gjøre en vurdering av resultatene. Vi har også kommet med noen anbefalinger om hvordan studieformen kan videreføres og videreutvikles.

Våre anbefalinger må sees i sammenheng med den eksterne evalueringen som vil være avsluttet høsten 2006.

Arbeidet i prosjektet og med studentene har vært krevende, men også inspirerende, lærerikt og morsomt. Vi håper denne rapporten og rapporten fra den eksterne evalueringen vil synliggjøre noe av dette arbeidet og være bidrag til kvalitetsutvikling av sykepleierutdanningen.

# Litteratur

Eksamensforskrift for Høgskolen i Telemark av 26.09.02 og endringer fastsatt 27.02.03. samt Internt Reglement for sykepleierutdanningen ved Avdeling for helse- og sosialfag. *Høgskolen i Telemark*

Fagplan for Sykepleierutdanningen ved Høgskolen i Telemark av 26.01.00, 02,03,04,05 *Høgskolen i Telemark, Avdeling for helse og sosialfag – Institutt for helsefag.*

Grepperud, G. 2005. *Voksne i fleksibel læring*: Uniped 28/3, 2005

Lov om universiteter og høyskoler nr.7 av 12. mai 1995 nr.22, sist endret ved lov av 28. juni 2002 nr. 62. *KUF*

Myhra, A-B., Sars, M. "*Opprettelse av læringsgrupper ved det fleksible studiet i sykepleierutdanningen*", HiT-notat aug. 2002, upublisert.

*Rammeplan og forskrift for 3-årig sjukepleierutdanning*, fastsatt av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet 7. januar 2000 og Rammeplan av 1. juli 2004 i henhold til § 46 nr. 2 i lov av 12. mai 1995 nr. 22. "*Om universiteter og høyskoler*".

Raaheim, A. og Raaheim, K. *Eksamen - en akademisk hodepine : en håndbok for studenter og lærere*. Sigma forlag 2002.

St. meld. nr. 27 (2000-2001) *Gjør din plikt - Krev din rett - Kvalitetsreform av høyere utdanning*: KUF 2001

Taasen, I. 1999. *Deltidsstudiet-i frontlinjen av utviklingen! : erfaringer fra 10 år med deltidsorganiserte studier i grunnutdanning i sykepleie*, Høgskolen i Oslo Avdeling for sykepleierutdanning

Taasen, I. m.fl. 2004. *Mappevurdering - av og for læring : med eksempler fra helse- og sosialfag*. Gyldendal Akademisk 2004

**Handlingsplan for fleksibel læring ved Høgskolen i Telemark (først for perioden 2001-2004, siden revidert for perioden 2004-2006).**

URL:<http://www.hit.no/main/layout/set/print/content/download/12149/88801/file/HP.pdf>

Moe, A. m.fl. 2005. *E-læring i helsefagutdanningene*. Rapport fra Nettverksuniversitetets faggruppe for e-læring i helsefag, NVU-rapport 2005. URL: <http://www.nvu.no/faggrupper/SSS-gruppa-2005-06.pdf>

Akribe Forlag (2005) *Praktiske prosedyrer i sykepleie* Oslo; Akribe Forlag

Erstad, Ola (2001): "Den digitale dimensjonen - pedagogens møte med teknologiutviklingen"

I Trygve Bergem (red.): *Slipp elevene løs!* Artikler med søkelys på lærerrollen. Gyldendal.

[http://www.itu.no/filearchive/fil\\_Den\\_digitale\\_dimensjon\\_Erstad.pdf](http://www.itu.no/filearchive/fil_Den_digitale_dimensjon_Erstad.pdf)

Lid, Reidun (2005): "Pedagogiske metoder i fleksibel læring med fokus på nettveiledning"  
I Trond Olav Skevik (red.): *NVU-konferansen 2005. Kultur for e-læring. Levanger 14-15. mars 2005*. Høgskolen i Nord-Trøndelag. HiNT-rapport nr. 24, Steinkjer 2005.

Oterholm, Inger (2005): "Kritisk refleksjon på nett". I Trond Olav Skevik (red.): *NVU-konferansen 2005. Kultur for e-læring. Levanger 14-15. mars 2005*. Høgskolen i Nord-Trøndelag. HiNT-rapport nr. 24, Steinkjer 2005.

Skarstein, S. og Toska, J.A. (2003): "Det umuliges kunst? Kritiske faktorer i ledelse og strategi ved satsing på fleksibel utdanning/læring ved et norsk universitet" SOFFs skriftserie nr. 4, 2003.

Strangstadstuen, S. og Gjøtterud, S: "Synkron nettsamling - et artig prosjekt. Erfaringer med bruk av video, chat og diskusjonsgrupper som arena for utvikling av etisk refleksjon hos lærerstudenter." I Per Arneberg (red), *Læring i dialog på nettet*: SOFF s skriftserie nr. 1/2003

## HiT skrift / HiT Publication

**Anne Aasmundsen, Per Isaksen og Ragnar Prestholdt:** Reiselivsundersøking i Setesdal 2006. (HiT-skrift 1/2007). 47 s., vedlegg.

**Jan Heggenes og Jostein Sageie:** Rehabilitering av Måna, Tinn i Telemark: Tilstand og tiltak (HiT-skrift 6/2006). 73 s.

**Nils Per Hovland:** Bygg nettverk – stå på! En studie av entreprenørielle prosesser i Buskerud, Telemark og Vestfold. (HiT-skrift 5/2006). 45 s.

**Sigrun Hvalvik og Ellinor Young:** "Et sted hvor hun kan finne seg til rette og bo...". Om ugifte mødre og fødehjem i Telemark i perioden 1916-1965. (HiT-skrift 4/2006). 36 s.

**Halvor Kleppen:** Etikette i golf. (HiT-skrift 3/2006). 71 s.

**Arne Hjeltnes:** Kartlegging av habitater til hjort i deler av 4 kommuner i Telemark. Uprøving av objektbasert klassifikasjon på Landsat 5 satellittdata. (HiT-skrift 2/2006). 35 s., 1 kart.

**Arne Hjeltnes:** Høyoppløselige bilder som grunnlag for overvåking av endringer i fjellvegetasjon. Skisse til nytt registreringssystem. (HiT-skrift 1/2006). 47 s.

**Ole Martin Høystad:** Tempo og paradoks i MENTALITETSHISTORISKE ENDRINGAR. Undset-Elias-Foucault. 40 s. (HiT-skrift 7/2005)

**Ole Martin Høystad:** Hjertet i hjernen. Det biologiske grunnlaget for kjenslene. 49 s. (HiT-skrift 6/2005)

**Else Marie Halvorsen:** Forskning gjennom skapende arbeid? 61 s. (HiT-skrift 5/2005)

**Synne Kleiven:** Overvåking av Prestevju rensesepark. Sluttrapport 2002-2004. 15 s., vedlegg. (HiT-skrift 4/2005)

**Anne Aasmundsen, Per Isaksen og Ragnar Prestholdt:** Reiselivsundersøking i Setesdal 2004. 48 s. (HiT-skrift 3/2005)

**Bjørn Egeland, Norvald Fimreite and Olav Rosef:** Liver element profiles of red deer with special reference to copper, and biological implications. 32 s. (HiT Publication 2/2005)

**Arne Lande, Kjell Lande og Torstein Lauvdal (2005):** Fiskeundersøking i 4 kalka vatn på Gråhei, Bygland kommune, Aust-Agder. 22 s. (HiT-skrift 1/2005)

**Oddvar Hollup (2004):** Educational policies, reforms and the role of teachers unions in Mauritius. 37 s. (HiT Publication 8/2004)

**Bjørn Kristoffersen (2004):** Introduksjon til databaseprogrammering med Java. 33 s. (HiT-skrift7/2004)

**Inger M. Oellingrath (2004):** Kosthold, kroppslig selvbilde og spiseproblemer blant ungdom i Porsgrunn. 45 s. (HiT-skrift 6/2004)

**Svein Roald Moen (2004):** Knud Lyne Rahbeks Dansk Læsebog og Exempelsamling til de forandrede lærde Skolers Brug. 491 s. (HiT-skrift 5/2004)

**Tangen, Jan Ove, red. (2004)** Kyststien – tre perspektiver. 27 s. (HiT-skrift 3/2004)

**Jan Ove Tangen (2004):** Idrettsanlegg og anleggsbrukere-tause forventninger og taus kunnskap. 59 s. (HiT-skrift 2/2004)

- Greta Hekneby** (2004): Fonologisk bevissthet og lesing. 43 s. (HiT-skrift 1/2004)
- Ingunn Fjørtoft og Tone Reiten** (2003): Barn og unges relasjoner til natur og friluftsliv. 83 s. (HiT-skrift 10/2003)
- Else Marie Halvorsen** (2003): Teachers' understanding of culture and of transference of culture. 40 s. (HiT-skrift 9/2003)
- P.G. Rathnasiri and Magnar Ottøy** (2003): Oxygen transfer and transport resistance across Silicone tubular membranes. 31 s. (HiT Publication 8/2003)
- Else Marie Halvorsen** (2003): Den estetiske dimensjonen og kunstfeltet - ulike tilnæringer. 17 s. (HiT-skrift 7/2003)
- Else Marie Halvorsen** (2003): Estetisk erfaring. En fenomenologisk tilnærming i Roman Ingardens perspektiv. 12 s. (HiT-skrift 6/2003)
- Steinar Kjosavik** (2003): Fra forming til kunst og håndverk, fagutvikling og skolepolitikk 1974-1997. 48 s. (HiT-skrift 5/2003)
- Olav Solberg, Herleik Baklid, Peter Fjågesund, red.** (2003): Tekst og tradisjon. M. B. Landstad 1802-2002. 106 s. (HiT-skrift 4/2003)
- Ella Melbye** (2003): Hovedfagsoppgaver i forming Notodden 1976-1999. Faglig innhold sett i lys av det å forme. 129 s. 1 CD-rom (HiT-skrift 3/2003)
- Olav Rosef m.fl.** (2003): Escherichia coli-bakterien som alle har –men som noen blir syke av – en oversikt. 22 s. (HiT-skrift 2/2003)
- Olav Rosef m.fl.** (2003) Forekomsten av *E.coli* O157 ("hamburgerbakterien") hos storfe i Telemark og i kjøttdeig fra Trøndelag (2003) 25 s. (HiT-skrift 1/2003)
- Roy Istad** (2002): Oppretting av polygon. 24 s. (HiT-skrift 3/2002)
- Ella Melbye, red.** (2002): Hovedfagsstudium i forming 25 år. 81 s. (HiT-skrift 2/2002)
- Olav Rosef m.fl.**(2001) : Hjorten (*Cervus elaphus atlanticus*) i Telemark. 29 s. (HiT-skrift 1/2001)
- Else Marie Halvorsen** (2000): Kulturforståelse hos lærere i Telemark anno 2000. 51 s. (HiT-skrift 4/2000)
- Norvald Fimreite, Bjarne Nenseter and Bjørn Steen** (2000) : Cadmium concentrations in limed and partly reacidified lakes in Telemark, Norway. 16 s. (HiT-skrift 3/2000)
- Tåle Bjørnvold** (2000) : Minimering av omstillingstider ved produksjon av høvellast. 65 s. (HiT-skrift 2/2000)
- Sunil R. de Silva , ed.** (2000): International Symposium. Reliable Flow of Particulate Solids III Proceedings.11.- 13. August 1999, Porsgrunn, Norway. Vol. 1-2 (HiT-skrift 1/2000)

## HiTnotat /HiT Working Paper

**Per Gunnar Disch og Anne K. Malme, red.** (2007) Selvevaluering av fleksibelt bachelorstudium i sykepleie. Fra intensjon til realitet. 77 s. (HiT-notat 1/2007)

**Sidsel Beate Kløverød** (2004) Tap av verdighet i møte med offentlig forvaltning. 135 s. (HiT-notat 2/2004)

**Roy M. Istad** (2004): Tettere studentoppfølging? Undervegsrapport fra et HiT-internt prosjekt. 15 s. (HiT-notat 1/2004)

**Eli Thorbergesen m.fl.** (2003): "Kunnskapens tre har røtter..." Praksisfortellinger fra barnehagen. En FOU-rapport. 42 s. (HiT-notat 5/2003)

**Per Arne Åsheim , ed.** (2003) : Science didactic. Challenges in a period of time with focus on learning processes and new technology. 54 s. (HiT Working Paper 4/2003)

**Roald Kommedal and Rune Bakke** (2003): Modeling Pseudomonas aeruginosa biofilm detachment. 29 s. (HiT Working Paper 3/2003)

**Elisabeth Aase** (2003): Ledelse i undervisningssykehjem. 27 s., vedlegg. (HiT-notat 2/2003)

**Jan Heggenes og Knut H. Røed** (2003): Genetisk undersøkelse av stamfisk av ørret fra Måna, Tinnsjø. 10 s. (HiT-notat 1/2003)

**Erik Halvorsen, red.** (2002): Bruk av Hypermedia og Web-basert informasjon i naturfagundervisningen. Presentasjon og kritisk analyse. 69 s. (HiT-notat 2/2002)

**Harald Klempe** (2002): Overvåking av grunnvannsforurensning fra Revdalen kommunale avfallsfylling, Bø i Telemark. Årsrapport 2000. 24 s. (HiT-notat 1/2002)

**Jan Ove Tangen** (2001): Kompetanse og kompetansebehov i norske golfklubber. 12 s. (HiT-notat 6/2001)

**Øyvind Risa** (2001): Evaluering av Musikk 1. 5 vektall. Desember 2000. Høgskolen i Telemark, Allmennlærerutdanninga på Notodden. 39 s. (HiT-notat 5/2001)

**Harald Klempe** (2001): Overvåking av grunnvannsforurensning fra Revdalen kommunale avfallsfylling, Bø i Telemark. Årsrapport 1999. 22 s. (HiT-notat 4/2001)

**Harald Klempe** (2001): Overvåking av grunnvannsforurensning fra Revdalen kommunale avfallsfylling, Bø i Telemark. Årsrapport 1998. 22 s. (HiT-notat 3/2001)

**Sigrun Hvalvik** (2001): Tolking av historisk tekst – et hermeneutisk perspektiv. Et vitenskapsteoretisk essay. 28 s. (HiT-notat 2/2001)

**Sigrun Hvalvik** (2001): Georg Henrik von Wright. Explanation of the human action : an analysis of von Wright's assumptions from the perspective of theory development in nursing history. 27 s. (HiT-notat 1/2001)

**Arne Lande og Ralph Stålberg, red.** (2000): Bruken av Hardangervidda – ressurser, potensiale, konflikter. Bø i Telemark 8.-9. april 1999. Seminarrapport. 57 s. (HiT-notat 3/2000)

**Nils Per Hovland** (2000): Studentar i oppdrag : ein rapport som oppsummerer utført arbeid og røynsler frå prosjektet "Nyskaping som samarbeidsprosess mellom SMB og HiT", 1998-2000. 24 s. (HiT-notat 2/2000)

**Jan Heggenes** (2000): Undersøkelser av gyteplasser til ørret i Tinnelvas utløp fra Tinnsjø (Tinnoset), Notodden i Telemark, 1998. 7 s. (HiT-notat 1/2000)



HiT-skrift og HiT-notat kan bestilles fra Høgskolen i Telemark, kopisenteret i Bø:  
e-post: [kopi-bo@hit.no](mailto:kopi-bo@hit.no)  
tlf. 35952834  
eller på internett: <http://www.hit.no/main/content/view/full/1201>. For priser se web.

HiT Publications and HiT Working Papers can be ordered from the Copy Centre,  
Telemark University College, Bø Campus:  
email: [kopi-bo@hit.no](mailto:kopi-bo@hit.no)  
tel.: +47 35952834  
or via the website: <http://www.hit.no/main/content/view/full/1201>. See the website for prices